

TRIMITAS

ISSN 1392-4753

LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGAI 95

- Vertybių devalvacija ir šauliškumas
- Dabarties socialinė inžinerija: kur dėsime „tuos šaulius“?
- Ukrainiečiai kariai nesijautė vieniši
- Kad atminties takai neužželtų
- KONKURSAS „Mano nematomas frontas“
Prizas – kelionė į Europos Parlamentą

Gerbiamieji Lietuvos šauliai,

sveikinu Jus 25-ųjų Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo metinių proga. Lietuvos šaulių sąjungos istorija yra neatsiejama nuo Lietuvos nepriklausomybės raidos. Visais laikais ir sąlygomis šauliai būrė aktyvius, Lietuvą mylinčius žmones.

Esate Lietuvos laisvės stulpai, savo darbais ir žodžiais saugantys Tėvynės valstybingumą ir stiprinantys jos saugumą. Didžiausia Lietuvos galia yra jos piliečių valia ir ryžtas ginti tai, kas mums svarbiausia – nepriklausomybę, žemę, kultūrą ir vienas kitą.

Todėl kviečiu Jus auginti šaulių gretas ir įkvėpti kuo daugiau žmonių gyventi ir dirbti dėl saugios ir klestinčios Lietuvos.

Ilgiausių metų Jums ir Lietuvai!

Dalia Grybauskaitė
Lietuvos Respublikos Prezidentė

2014 m.

Šiame numeryje

Aktualija

Paminėtas Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo 25-metis	2
Šauliškos šventės išraiška – nuostata tarnauti Tėvynei	5
Karininko A. Juozapavičiaus šaulių rinktinei 95-eri: dzūkiška kronika	6
LŠS 2020... ..	8

Pilietiškumas

Vertybių devalvacija ir šauliškumas	9
Dabarties socialinė inžinerija: kur dėsime „tuos šaulius“?	13

Idėjos suvienyti

Metai šauliams netrukdo	16
Šauliai minėjo Kęstaičių 129-ąsias metines	20
Šaulių išėivijoje vadas susitiko su Lietuvos šauliais	21
Ukrainiečiai kariai nesijautė vieniši	22
Šauliai talkino policijai	22
Kad atminties takai neužželtų	23

Skiriamieji ženklai

Šaulių sąjungos skiriamieji ženklai	18
Kariuomenės skiriamieji ženklai	19

Mes, jaunieji

Pratybose „Vilko šuolis“ dalyvavo ir šauliai	24
Krašto apsaugos dieną minėjome ir mes	24
Esam ištvermingi ir sportiški	25
Šauliai šaudo puikiai	25
Ruduo uteniškiams šauliams – aktyvus metas	26
Istorijos žinios iš pirmų lūpų	27
Sužinojome, išmokome, patyrėme	28
Igijome žinių ir patirties	29
Buvo baisoka, bet nuostabu	29

Atmintis

Lietuvos laisvės armijos „Vanagų“ organizacijai – 70	30
--	----

Konkursas

Konkurso, skirto Baltijos kelio 25-ečiui paminėti, nugalėtojas	32
--	----

Tarpukario žinios

Kitokio skonio ir aromato papirosai „Trimitas“, arba rūkymo moda prie Smetonos	33
--	----

Apie mus rašo	34
---------------------	----

Kronika

LŠS vado apdovanojimai, skyrimai eiti pareigas	35
Sveikinimai	36

Konkursas

„Mano nematomas frontas“

Kviečiame rašyti apie savo – paaugusio, su-brendusio ar pasiekusio garbaus amžiaus – ne-matomą frontą, kuriame teko ar tenka kautis. Nebūtinai tikrais ginklais. Juk mokslai, pareigos vykdymas, doras darbas, pagarba kitam, drau-giškas etc. – taip pat kartais tampa frontu. Galbūt kasdienybės frontu, bet ne mažiau svar-biu bei reikšmingu. Rašykite mums, nes mums svarbi Jūsų nuomonė, įdomus Jūsų požiūris į pasaulį. Draugaukime suvienyti šūkiu: „Stipri Šaulių sąjunga – saugi valstybė.“ Konkurso nugalėtojas bus apdovanotas europarlamentaro, šaulio **Gabrieliaus Landsbergio įsteigtu prizu – ke-lione į Europos Parlamentą.**

„Trimitas“ 2014 m. Nr. 5(129S)

Lietuvos šaulių žurnalas
Leidžiamas nuo 1920 m. birželio mėn. Atkurtas 1990 m. liepos mėn.

Šiuo metu leidžiamas kas du mėnesius

Leidėjas

Lietuvos šaulių sąjunga www.sauliusajunga.lt

Redakcijos kolegija:

Liudas Gumbinas, LŠS vadas ats. plk. lt., Ernestas Lukoševičius, LŠS išėivijos šaulys, Gediminas Jankus, Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės šaulys, Jonas Godliauskas, CV narys, Karininko A. Juozapavičiaus šaulių rinktinės šaulys, Mindaugas Nefas, CV, „Saja“ narys, Plk. P. Saladžiaus šaulių rinktinės šaulys,

Leonas Stonkus, CV narys, Vakarų (jūros) šaulių rinktinės šaulys, Kęstutis Vaitonis, CV narys, Alfonso Smetonos šaulių rinktinės šaulys.

Redaktorė

Lolita Sipavičienė
Korespondentas Valdas Kilpys
Kalbos redaktorė Danguolė Narbutienė
Dizainerė-maketuotoja Marija Mlinkauskaitė
Pirmajame, trečiajame ir ketvirtajame viršeliuose - V. Kilpio nuotraukos
Viršelyje: Šaulys Stasys Ignatavičius Kaune karo muziejaus sodelyje kelia Vyčio Kryžiaus vėliavą.

„Trimito“ redakcijos adresas: Laisvės al. 34, 44240 Kaunas, Lietuva tel.: (8 37) 22 46 47, (8 685) 6 53 01. El. p. redakcija@sauliusajunga.lt; Leidinio indeksas 5291

Atstovai užsienyje:

JAV J. R. Butkus, Kanadoje V. Pečiulis

Sąskaita prenumeratui

SEB bankas Sąskaitos Nr. LT86 7044 0600 0340 4026

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių mintimis.

Rankraščiai negražinami ir nerecenzuojami. Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuve.

Spausdino KOPA, dizaino ir leidybos UAB, Kampo g. 7, LT-50153, Kaunas.

Tiražas 1300 egz.

© Trimitas, 2014
ISSN 1392-4753

Paminėtas Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo 25-metis

Valdas Kilpys

Sujudimas Kelmėje

Rugsėjo 20-ąją Kelmėje būta nemenko sujudimo. Tą dieną vyko Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo 25-mečio paminėjimas. Renginys prasidėjo Kelmės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje šv. Mišiomis už šaulius, už vieną iš Lietuvos šaulių sąjungos įkūrėjų, ideologą Vladą Putvinskį-Pūtvi, kurio gyventa visai netoliese – Grauzikų dvare, o amžinojo poilsio vieta – Kelmės miesto kapinaitėse. Iš visos Lietuvos susirinkę ir darniai rikiuotėn stoję šauliai po šv. Mišių, lydimi Lietuvos šaulių sąjungos orkestro maršų ir stebimi plojančių miestelio gyventojų, traukė pagerbti savo idėjinio vado atminimo.

Laiškas ateities šauliams

Šviečiant rudeniškai saulei įvairaus amžiaus šauliai, sustoję prie V. Putvinskio-Pūtvio kapo, dalyvavo išskir-

tiniame minėjime. Tylos minute buvo pagerbtas Lietuvos šaulių sąjungos įkūrėjo atminimas, skambėjo iškilmingos kalbos. Taip pat šauliai atnaujino savo priesaiką.

Lietuvos šaulių sąjungos vadas ats. plk. ltn. Liudas Gumbinas ir Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo iniciatyvinės grupės steigėjas Stasys Ignatavičius į kapą įkasė kapsulę su laišku ateities šauliams ir proginį Lietuvos šaulių sąjungos 25-mečio ženklą Nr. 001. „Šiuo metu mūsų tik aštuoni tūkstančiai, tačiau mūsų gretos sparčiai didėja. Ateities Broliai ir Sesės Šauliai, linkime Jums stiprybės, sėkmės ir Dievo palaimos visose Jūsų veiklos srityse. Siekite visur ir visada būti pirmi“, – sakoma ant pergamento išspausdintame laiške.

Vyksmas dvaro parke

Vėliau prie Kelmės krašto muziejaus (Kelmės dvaro parke) iškilmingos šaulių rikiuotės metu buvo iškelta Lietuvos tautinė vėliava. Garbė ją iškelti teko Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo iniciatyvinės grupės pirmininkui, sąjūdžio žaliaraiščiui Romui Zykui.

Lietuvos šaulių sąjungos vadas ats. plk. ltn. Liudas Gumbinas paskelbė sąskrydžio pradžią ir įteikė Lietu-

Šaulių žygiuotė žengia Kelmės gatvėmis

vos šaulių sąjungos atkūrimo 25-mečio proginius ženklus (jų sukūrimą iniciavo S. Ignatavičius; ženkleliai teikiami žmonėms, šauliais tapusiems iki 1991-ųjų rugpjūčio pučo Maskvoje, taip pat garbingiems ir svariai nusipelnusiems organizacijai LŠS nariams). „Lenkiame galvas prieš jus, kurie anuomet padarėte viską, kad mes

Pagerbtas V. Putvinskio–Pūtvio atminimas

dabar galime būti. <...> Šiandien situacija nėra taiki, kad būtume ramūs. „Geležį“ įvaldysime greitai, tačiau svarbiausia yra dvasia, ryžtas, vienybė. Tikėkime ir rodykime savo pavyzdžiu, kad mes budime ir esame pasirengę ginti Lietuvą“, – sakė Lietuvos šaulių sąjungos vadas.

Krašto apsaugos viceministras Marijus Velička akcentavo, kad šauliai yra ginkluotųjų pajėgų dalis. „Tarpukaryje organizacijoje buvo apie 62 000 narių. Galbūt tai nėra būtinas skaičius, tačiau žinokite, kad esant reikalui į jus žiūrės tauta. Prisiminkite duotą priesaiką visam gyvenimui“, – tvirtino M. Velička.

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Česlovas Vytautas

„Vėliava gerbk“

Stankevičius džiaugėsi gausia šaulių rikiute ir akcentavo pareigos svarbą. „Visi turime pareigą būti laisvės ir nepriklausomybės sargyboje. Džiugu, kad šią pareigą perimate jūs, šauliai. Ypač sveikinu jaunuosius šaulius ir linkiu būti pilietinės brandos centre“, – sakė signataras.

Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos bei Kauno sąjūdžio vardu sveikinimo žodį taręs doc. dr. Raimundas Kaminskas kartu su Kauno sąjūdžio pirmininko pava-

duotoju Alvydu Malinausku įteikė šauliams atminimo medalius. Nuo išeivijos šaulių sveikinimą perdavė svečias iš Čikagos, Lietuvos šaulių sąjungos išeivijoje Centro valdybos narys Ernestas Lukoševičius. Kelmės rajono savivaldybės meras Vaclovas Andrulis džiaugėsi sprendimu Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo 25-metį minėti Kelmėje: „Šis minėjimas prasmingas ir reikšmingas ne tik Kelmėi, bet ir visai Lietuvai. Linkiu, kad patriotizmas, meilė gimtajam kraštui liktų kiekvieno šaulio širdyje.“

Po oficialiosios dalies šventės dalyviai vaišinosi šauliška koše, klausė Kauno muzikinio teatro solisto šaulio Juozo Janušaičio, J. Gruodžio konservatorijos dėstytojos, šaulės Reginos Kabalinienės, Šaukėnų Vlado Pūtvio–Putvinskio gimnazijos mokinių atliekamų dainų. Turintieji ūpo galėjo varžytis kilnodami svarsčius, pašaudyti pneumatiniiais šautuvais, dalyvauti virvės traukimo varžybose ar susirungti, kas toliau numes kelmą. Šaulys Edgaras Diržius pristatė lietuvišką žaidimą ripką. Itin daug emocijų kėlė Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės žvalgų būrio parodomoji programa.

Kadangi įdomu buvo sužinoti, kaip dalyvavusie-

Iškilminga rikiuotė Kelmės dvaro parke

siems patiko renginys, to ir paklausėme.

Vlado Putvinskio–Pūtvio klubo prezidentas, Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo iniciatyvinės grupės steigėjas Stasys Ignatavičius:

„Pasakysiu atvirai. Žinote, kai mačiau miestu žygiuojančius šaulius, kai pagerbėme mūsų Sąjungos įkūrėją ir idėjinį vadą, kai buvo sakomos iškilios kalbos, man norėjosi verkti. Aš didžiuojuosi, kad man teko galimybė prisidėti prie šitos organizacijos atkūrimo. Esu labai patenkintas praėjusiu renginiu. Jis tikrai buvo išskirtinis.“

Sajūnė leva Vaištaraitė:

„Buvo tikrai didelė šventė. Džiaugiuosi, kad nepatįgėjau anksti keltis ir atvykti iš Vilniaus. Man visada smagu dalyvauti šauliškuose renginiuose ir šis kartas ne išimtis. Oras buvo puikus, vieta graži. Galbūt pasigedau daugiau žmonių iš miesto, vietinių, nors vaikų tikrai netrūko. Mes dalijome skrajutes, tai pabendrauvome iki soties.“

Istabus jaunujų šaulių žvalgų pasirodymas

Virvės traukimas – tradicinė šaulių rungtis

Pavakario saulės apšviesti...

Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės šaulys Arvydas Sukuris:

„Neblogas renginys. Labai smagu žinoti, kad šauliai juda, organizuoja, eina į viešumą. Tik tokiu būdu mūsų gretos plėtės. Mes – šiauliškiai šauliai – tą dieną demonstravome parodomąją programą. Nuliūdino vienas epizodas: priėjęs jaunas šaulys teiravosi, iš kokio kariuomenės dalinio mes atvykome. Paaiškinau, kad visą programą rodė jo bendraamžiai, jaunieji šauliai, kurie iš buvimo organizacijoje nori šio to daugiau. Jis negalėjo tuo patikėti ir suprasti, kad taip įmanoma. Sakė, kad jaunieji šauliai tik eilėraščių skaityti ir groti tinkami...“

Jaunoji šaulė Kristina Makaitė:

„Buvau laiminga galėdama dalyvauti tokiame renginyje ir demonstruoti mūsų, jaunujų šaulių–žvalgų, programą. Kiek supratau, žmonėms tai labai patiko. Tik šiek tiek gaila, kad žmonių iš miesto buvo nedaug. Norėjosi, kad šventėje dalyvautų ir tie, kurie apie Šaulių sąjungą nieko nežino. Juk renginys tikrai buvo puikus.“

Diskusija

Tiems, kurie į šventę atvyko ne vien šauliškos košės ar sporto sumetimais, Kelmės dvaro klėtyje buvo suteikta proga diskutuoti įvairiomis šauliškoms temomis. Nors oficiali diskusijos tema skambėjo gal kiek per plačiai, tačiau pokalbių esmė buvo identifikuoti organizacijoje tarpstančias didžiausias „įtampas“ pačia bendriausia prasme. Remiantis auditorijos klausimais pranešėjams, dalyvių pasisakymais (ats. plk. L. Gumbinas, S. Ignatavičius, E. Diržius) buvo formalizuoti tokie galimi įtampų židiniai:

Vienvaldis vadas	vs	demokratiškas valdymas;
senamadiška organizacija	vs	šiuolaikinė, europinėmis vertybėmis besiremianti organizacija;
šauliai stiprūs ginklu	vs	šauliai stiprūs dvasia, bet galbūt ir neginkluoti;
šauliai į viešą erdvę nelenda	vs	šauliai patys formuoja viešąją nuomonę įvairiais būdais.

Dar viena itin aktuali LŠS tema persmelkė beveik kiekvieno kalbėjusiojo pasisakymus: iki šiol nėra tinkamos, veiksmingos strategijos, kaip į organizaciją pritraukti vidutinio amžiaus piliečius.

Šauliškos šventės išraiška – nuostata tarnauti Tėvynei

Vasarą paminėję Šaulių sąjungos 95-metį šauliai tęsia šventės maratoną per Lietuvą. Tik dabar mini rinktinių sukūrimo jubiliejinius metus. Spalio 11 d. Suvalkijos šaulių 4-oji rinktinė šventė 95-metį.

Po šv. Mišių Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bazilikoje šauliai, lydimi Lietuvos šaulių sąjungos orkestro, nužygiavo miesto gatvėmis prie paminklo „Tautai ir kalbai. Lietuvos vardo 1000-mečiui paminėti“, kur įvyko iškilminga šaulių rikiuotė. Marijampolės savivaldybės salėje vyko šventinis renginys.

Spausdiname kiek sutrumpintą Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės vado Raimundo Mertinkačio pasisakymą šventės proga: „Minėdami rinktinės 95-uosius gyvavimo metus susimąstome apie Lietuvos šaulių misiją, veiklos tikslus. Šventinę dieną apie sunkumus ir problemas kalbėti nesinorėtų, nors jų dėl šalyje susiklosčiusios situacijos turime nemažai. Tiesiog norėčiau išreikšti viltį, kad šis sunkus laikotarpis mums, Lietuvos šauliams, kaip tik padės labiau susitelkti, tapti vieningesniems, atrasti naujų minčių, kaip tinkamiau atlikti pareigas.

Rinktinės šventė – visų mūsų šventė. Šauliškai sėkmei reikia daugelio dalykų: patirties, drąsos, išminties, sumanumo ir iniciatyvos. Būtent tokie yra šauliai. Privalome tikėti, kad kiekvieno nuoširdus darbas gali duoti vaisių. Turime suvokti, kad už mus mūsų darbų niekas neatliks, o dirbdami susitelkę galime padaryti labai daug. Turbūt visi sutiks, jog sudėtingos aplinkybės daugeliui žmonių, taip pat ir šauliams, gali būti ne praradimo, o naujų galimybių metas. Nors ir tenka patirti nemažai sunkumų, juos įveikdami tampame stiprūs. Sunku pasverti ir įvertinti, kiek esame svarbūs šiandien ir dabar... Tik atlikti darbai, įgyvendintos idėjos mus patikrina ir įvertina.

Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bazilikoje už šaulius aukotos šv. Mišios

Karinė tvarka traukia jaunos žmones, juos vilioja nuotykiškai, iššūkiškai, galimybė pajusti save kario kailyje. Tai, kas iš pradžių atrodo kaip žaidimas, linksma pramoga, vėliau perauga į rimtą savęs išbandymą. Tie, kas sugeba nugalėti – tampa tikrais žmonėmis.

Jauniesiems šauliams linkiu vertinti savo apsisprendimą tapti tvirtais, drąsiais, atsakingais ir tikrais šauliais, kurie iš mūsų perims ne tik puikias šauliškas žinias, bet ir sąmoningą pilietiškumą, pagarbą, žmogiškumą, pasiryžimą tarnauti Tėvynei, gebėjimą kūrybiškai mąstyti, atsakomybės jausmą.

Šiandien visiems Šauliams noriu palinkėti kantrybės ir įkvėpimo tęsiant darbus bei pradėdant naujus, nuleiskite rankų iškilus sunkumams, dalinkitės savo žiniomis ir patirtimi. Būkite kilnūs, išvermingi ir drąsūs, kad bet kokiomis sąlygomis išliktumėte Šaulio vardo vertais žmonėmis.“

„Trimito“ informacija
R. Eidukevičiaus nuotraukos

Rinktinės broliai ir sesės šauliai su draugais bei bičiuliais

Karininko A. Juozapavičiaus šaulių rinktinei 95-eri: dzūkiška kronika

Gintaras Lučinskas

Karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės šaulys

Birželio mėnesį šventėme visos Lietuvos šaulių sąjungos 95-metį. O spalio 22-ąją minime Karininko A. Juozapavičiaus šaulių rinktinės įkūrimo 95-ąsias metines. Jei šaulių idėja ir Šaulių sąjungos įkūrimo iniciatyva kilo Kaune, tai partizaninis judėjimas prieš okupantus (vokiečius, lenkus, bolševikus) prasidėjo provincijoje vietos jėgomis. Iš centro atėjusi šaulių būrių kūrimo idėja jau rado veikiančius partizanų būrius, kuriems nesunku buvo įskiepyti šauliškumo idėjas.

Šaulių sąjungos Alytaus būrys įkurtas 1919 m. spalio 22 d., o patvirtintas Šaulių sąjungos Centro valdyboje spalio 29 d. Pirmąją valdybą sudarė pirmininkas dr. Simas Janavičius, Jonas Stankevičius ir Jonas Lapėnas. Alytaus būrys visos Lietuvos šaulių būrių numeracijoje užėmė garbingą vietą – „L.Š.S. 2 būrys“. Iš pradžių būryje buvo 15 vyrų. 1921 m., formuojant skyrius, Alytaus skyrius tapo devynioliktuojų. Vėliau skyrius pertvarkytas į Lietuvos šaulių sąjungos XIX Alytaus rinktinę. 1923 m. sausį Alytaus šaulių skyriaus būrys, vadovaujamas Adolfo Venclausko, dalyvavo išvaduojant Klaipėdos kraštą. Ten nuo priešų granatos žuvo rinktinės instruktorius Jonas Pleškys. 1923 m. kovo 23 d. Perlojos, Merkinės bei vietinių būrių šauliai talkino 11-ojo pėstininkų Vilniaus pulko 1-ojo bataliono kariams likviduojant lenkų partizanų sukurtą Varviškės „respubliką“ prie Kapčiamiesčio. Tuo baigėsi Alytaus šaulių rinktinės ketverių metų tėvynės gynimo laikotarpis. Prasidėjo ramesnis darbas, šauliai buvo suburti į nuolatinius būrius. Imtasi taikaus darbo: sporto, ugniagesybos, karinio pasirėngimo, kultūrinės veiklos. 1921 m. Alytaus apskrityje

Akivaizdu, kad rinktinės atkūrimo šventė šauliams teikė džiugesio

Prie paminklo šauliams sužydo gėlės

buvo perregistruoti 567 šauliai, o 1939 m. sausio 1 d. jų buvo 2 243. 1940-aisiais rinktinę sudarė 60 šaulių būrių. Tragiškas likimas laukė šaulių tais metais – išduota Lietuvos kariuomenė, likimo valiai palikta Šaulių sąjunga. Iš pradžių ji nuginkluojama, vėliau uždraudžiama ir likviduojama. Iki karo pradžios suimta, įkalinta, išstremta apie 70 proc. šaulių, daug jų nužudyta. Nemažai šios organizacijos narių dalyvavo 1941 m. birželio sukilime ir žuvo nuo vokiečių okupantų kulų. Daug šaulių dalyvavo ginkluotoje partizaninėje kovoje pokario metais, dauguma jų paaukojo gyvybes ant Tėvynės aukuro.

Prasidėjus Atgimimui, Alytaus šaulių kuopa atkurta 1990 m. spalio 26 d. Alytuje. 1991 m. spalio 25 d. Alytaus miesto valdybos potvarkiu Alytaus šaulių rinktinei suteiktas karininko Antano Juozapavičiaus vardas. Alytaus rinktinės šauliai dalyvavo Aukščiausiosios Tarybos ir kitų strateginių objektų gynyboje, apsaugoje 1990–1993 metais. 12 šaulių apdovanoti Sausio 13-osios medaliais. Šiuo metu Lietuvos šaulių sąjungos Karininko

Antano Juozapavičiaus šaulių 1-ąją rinktinę sudaro 9 kuopos. Šaulių veikloje dalyvauja 1 100 šaulių, tarp kurių 800 yra jaunieji. Alytaus apskrityje veikia 43 jaunųjų šaulių būreliai.

Spalio 17 d. paminėtos Alytaus šaulių rinktinės įkūrimo 95-osios metinės. Po šv. Mišių Šv. Angelų Sargų bažnyčioje pagerbtas žuvusiųjų už laisvę atminimas: padėta gėlių ir uždegtos atminimo žvakutės prie karininko Antano Juozapavičiaus kapo, už Lietuvos laisvę žuvusių šaulių ir 1923 m. lenkų nužudyto šaulio mokytojo Juozo Bloznelio paminklų. Alytaus kraštotyros muziejuje vyko šventinis minėjimas bei parodos „Lietuvos šaulių sąjungos Alytaus rinktinėi 95 metai“ atidarymas.

Alytiškis istorikas ir bibliofilas Šarūnas Šimkevičius šią datą nusprendė paminėti savaip. Nors rugsėjo pabaigoje Alytuje, Jurgio Kunčino viešojoje bibliotekoje, jau įvyko Š. Šimkevičiaus knygos „Dzūkijos spaudos keliais“ sutiktuvės, tačiau autorius pradžiugino skaitytojus dar viena nauja knyga. „Žurnalo „Trimitas“ (1920–1940) dzūkišką kroniką“ 50 egzempliorių tiražu išleido leidykla „Samizdat“. Visi egzemplioriai numeruoti ir pasirašyti autoriaus. Antruoju numeriu pažymėtas egzempliorius skirtas bibliofilui Vidmantui Staniuliui, o trečiuoju – Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai. Platiniui skirti likę 47 egzemplioriai. Leidinys iliustruotas unikaliomis fotografijomis iš Gintaro Lučinsko kolekcijos.

Savilaidos būdas pasirinktas neatsitiktinai. Autorius tokiu būdu atidavė duoklę ir pirmajam Alytaus šaulių laikraščiui „Dainavos šaulys“, pradėjusiam eiti 1927-aisiais. Šio laikraščio istorija tokia: iš pradžių pasirodė vienas numeris šapirografuotas (rankraštinis), o vėliau M. Bokšickio ir Reitborto spaustuvėje buvo spausdinamas dvisavaitinis „Dainavos šaulys“. Leidinį leido Lietuvos šaulių sąjungos devynioliktosios rinktinės valdyba, o redagavo Juozas Bartkaitis. Turime įdomų, bet ne tokį retą atvejį tarpukario Lietuvos spaudos istorijoje, kuomet kuriantis spaudai provincijos miestuose rankraštinis leidinys išauga iki spausdintino spaustuvėje. „Dainavos šaulys“ skelbė Dzūkijos autorių (Radasto Žiedo, Ant. Sk-kio ir kt.) grožinę kūrybą, krašto ir visos Lietuvos žinias, nors turiningumu ir įdomumu nusileido V. Misiūno redaguotam „Dzūkui“. Iš viso išėjo trys spaustuvėje spausdinti numeriai. Todėl Š. Šimkevičius nutarė, kad jo naujai knygai saviraida – pats geriausias variantas. Istorijai lemta kartotis. Gal ateityje sulauksime ir kitų šios knygos leidimų, jei tik atsiras daugiau besidominčiųjų Alytaus krašto istorija. Beje, ši knyga – tai ne vien tik Dzūkijos šaulių veiklos kronika, ją galima vadinti ir visos Dzūkijos kronika. Viskas pateikta chronologiniu būdu, todėl skaitytojas galės mėgautis autentiškais įvykiais ir faktais. Autorius suregistravo ne tik visas žinutes, susijusias su Dzūkija, bet ir žurnale „Trimitas“ skelbtas šio krašto fotografijas. Šis leidinys bus svarbus visiems, kurie domisi savo kaimų ar miestelių istorija. Kaip teigė Šarūnas, net knygos rengimo proceso metu medžiaga padėjo besidomintiesiems savo kaimo šaulių būrio steigimo istorija. Ar tai paminklo statymas, ar sporto rungtynės, ar kiti įvykiai, renginiai – prieš akis gyva to laikotarpio istorija. Knyga lengvai skaitoma, neleidžia nuobodžiauti. Ją galima laikyti ir bibliografiniu

leidiniu, nors čia esančios žinios dažniausiai pateikia platesnę informaciją nei įprasta tokio pobūdžio leidiniams. Knygoje kiekvienas ras sau įdomaus.

Štai kaip Alytų pirmajame 1926-ųjų žurnalo „Trimitas“ numeryje aprašo autorius, pasivadinęs slapyvardžiu L. G.: „Tai gana didelis, bet apleistas, apmiręs miestelis. Namai išmėtyti be jokios tvarkos. Juos suglaudus, sutvarkius, miestelis atrodytų daug jaukesnis. Šaligatvių veik visai nėra, o jei ir yra, tai labai blogi. Praleisti liuoslaikį miestelyje yra kinematografas. Jo salė nedidelė, nešvari. Tvarkos jokios neprisilaikoma. Filmos kas dešimt sekundžių trūksta, programa dažniausiai neišpildoma, o bilietų kainos nuo Kauno veik nesiskiria. Šią pasilinksminimo vietą lanko išimtinai žydai. Antra pasilinksminimo vieta – tai piliečių klubas. Čia irgi maža tvarkos. Piliečiai sėdasi už stalo su kepurėmis, dažnai atsiveda šunų, kurie iš rankų maitinami. Jaunimas linksminasi, ruošdamas vakaruškas.“

Pasirinkau paminėti ir dvi paskutines žinutes knygoje. Paskutiniuose žurnalo „Trimitas“ numeriuose regioninių žinučių labai sumažėjo, puslapius užgožė svarbūs politikos ir karo įvykių aprašymai, artėjo valstybės okupacija. Tačiau net ir paskutiniuose dvejuose numeriuose buvo informacijos, susijusios su Dzūkija. 1940 m. birželio 27 d. Nr. 26 „Trimito“ viršelio 4 puslapyje išspausdintas švietimo vadovybės pranešimas: „2 ulanų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės pulkas dvidešimtmečio ir metinės šventės progomis š. m. spalio 1 d. išleis šventei skirtą „Karį“. Pulko švietimo dalis prašo karininkus ir kareivius, tarnavusius ulanų pulke, atsiųsti atsiminimų ir nuotraukų iš pulko gyvenimo. Nuotraukas ir straipsnius siųsti iki rugpjūčio 15 d. Nuotraukos bus gražintos.“ Deja, tokiam „Kario“ numeriui jau nebuvo lemta pasirodyti.

Na, o paskutinis „Trimito“ numeris, kuris išėjo 1940 m. liepos 4 d., rašė apie apskričių karinių viršininkų pasikeitimą. Iš pareigų buvo atleistas Alytaus apskrities karinis komendantas plk. ltn. Bronius Basiulis. Alytaus apskrities kariniu viršininku paskirtas plk. ltn. Jonas Emilis Ilšinskas, o Seinų apskrities – kpt. Domininkas Jėčys.

Tikimės, kad dar atsiras neabejingų Dzūkijos istorijai skaitytojų, kurie įsigys šią naują Š. Šimkevičiaus knygą.

Rinktinės archyvo ir 1937 m. „Trimito“ nuotraukos

Alytaus šauliai po pratybų, 1937

Lietuvos šaulių sąjunga 2020 metais – ežiai, kurie užtikrins Lietuvos saugumą

Mindaugas Nefas

LŠS Centro valdybos narys

Neabejoju, kad visiems šauliams ir „Trimito“ skaitytojams yra tekę atlikti šokio judesius. Vieni juos įvaldėme geriau, kitiems pritrūko gebėjimo atsiduoti šokio žavesiui. Taigi šokis reikalauja turėti tam tikrą planą arba, kitaip sakant, strategiją, kuria vadovaudamiesi judėtume ritmingai bei teisingai atliktume šokio judesius – neparkristume, neužmintume partnerei ant kojos. Pasitelksiu kitą pavyzdį, šį kartą istorinį. 1514 m. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenė, vadovaujama Didžiojo etmono Konstantino Ostrogiškio, prie Oršos sutriuškino kelis kartus didesnę Maskvos kunigaikštystės kariuomenę. Žinoma, istorikai diskutuoja, kiek karių buvo vienoje ir kitoje pusėje, tačiau faktas yra aiškus: LDK kariuomenė puikiai išnaudojo vietovės reljefą ir turimą ginkluotę. Mūšiuose viskas priklausė nuo pasirinktos strategijos. Juk sunku įsivaizduoti, kad žmogus darbą pradeda neturėdamas net menkiausio plano, kuris padėtų įgyvendinti užsibrėžtą tikslą. Be abejo, visuomet svarbu žinoti, ką nori pasiekti, nes be šio žingsnio nežinosi, kaip tai gali padaryti.

Strategija, šis žodis itin dažnai skambėjo spalio 17–18 d. tarp brolių ir sesių šaulių. Lietuvos kariuomenės brigados generolo A. Ramanausko–Vanago kovinio rengimo centre Nemenčinėje vyko Lietuvos šaulių sąjungos strategijos kūrimo intelektualioji sesija. Tikslas – pradėti rengti strategiją „Lietuvos šaulių sąjunga – 2020 m.“, t. y. numatyti, kaip turėtų atrodyti mūsų organizacija 2020 metais, ir kaip mes to sieksime. Tai jau trečioji tokio pobūdžio ir masto sesija atkurtos organizacijos istorijoje. Šį kartą sesijoje aktyviai dalyvavo Centro valdybos, Garbės teismo nariai, šaulių rinktinių vadai ir atstovai. Intelektualiajam darbui vadovavo Lietuvos šaulių sąjungos vadas ats. plk. ltn. Liudas Gumbinas ir šaulys doc. dr. Saulius Nefas. Darbingo renginio dalyviai buvo paskirstyti į

Sesijoje šauliai diskutavo apie Sąjungos strategiją

darbo grupes, kuriose diskusijos tiesiog kunkuliavo, nes kiekvienas stengėsi rasti geriausią kelią, kuriuo mūsų organizacija galėtų judėti.

Koks buvo susirinkusiųjų tikslas? Tikriausiai tarp skaitytojų atsiras skeptikų, abejojančių tokių renginių ar dokumentų rengimo nauda. Tačiau straipsnio pradžioje mano pateikti pavyzdžiai iškalbingai byloja priešingus dalykus. Bet kokiaje mūsų veikloje reikia strategijos, t. y. įgyvendinti užsibrėžtą tikslą mažiausiomis sąnaudomis. Mūsų judėjimas šokant turi būti planingas, antraip pargriūsime arba susidursime su kitais. Lygiai tas pats yra organizacijos veikloje: privalome turėti viziją, kokie norime būti ateityje, ir konkretų planą, kaip to pasieksime.

XX a. amžiaus viduryje (tai buvo seniai) Martinas Liuteris Kingas ištarė: „Aš turiu svajonę.“ Tuo laiku šie žodžiai kelė pyktį, juoką ir net baimę, kad išauš diena, kai žmogaus odos spalva nebus lemiamas faktorius sprendžiant apie jį ar jo karjerą. Negalima teigti, kad šie žodžiai XXI a. pradžioje yra išsipildę, bet žmonija sparčiai žygiuoja link jų.

Į intelektualiąją sesiją susirinkę šauliai aktyviai diskutavo, kokia turėtų būti mūsų vizija. Galbūt turėtume tapti ežiais, kurie prireikus išskleidžia spyglius ir apsigina nuo jų nuskriausti bandančių priešų. Visų šaulių nuomonė sutapo: Lietuvos šaulių sąjunga turi tapti stipria organizacija, kuri galėtų išlaikyti Lietuvos saugumo egzaminą. Nuspręsta, jog organizacijos vizija – „**STIPRI ŠAULIŲ SAJUNGA – SAUGI VALSTYBĖ!**“ Susirinkusiųjų nuomone, ši vizija turi tapti kiekvieno iš mūsų, Lietuvos šaulių, kelrode žvaigžde. Kiekvienas šaulys turi žinoti, kokie turime būti ir kaip tai turime pasiekti. Neatsiejamas strategijos dalykas yra mūsų organizacijos puoselėjamos vertybės. Visuotinai nuspręsta, kad mūsų vertybinis pamatas yra LŠS kūrimosi pradžioje suformuluoti 10 įsakymų šauliui. Jomis, mus jungiančiomis, patikrintomis laiko, turime remtis.

Intelektualiojoje sesijoje dalyvavę šauliai atliko tik pradinius darbus ir savo užduoties nepalikė. Netrukus bus parengta „Lietuvos šaulių sąjunga – 2020 m.“ strategija ir su ja supažindinti visi organizacijos nariai. Turime parodyti vienybę ir susiklausymą siekdami savo tikslų. Nebijokime svajoti ir kurti ateities organizacijos, kuri bus ne tik įtakinga, ryškiai matoma visuomenėje, gausi, turtinga, bet, o tai svarbiausia, būsime tarsi ežiai, kurie iškilus pavojui pakelsime spyglius ir apginsime savo kraštą, nes „**STIPRI ŠAULIŲ SAJUNGA – SAUGI VALSTYBĖ!**“ Tvirtai tikiu, kad ši vizija yra tas kelias, kuriuo privalo vieningai žengti visi – nuo jauniausio iki vyriausio Lietuvos šaulio.

Vertybių devalvacija ir šauliškumas

Lolita Sipavičienė

Apie vertybių devalvaciją šiandien skelbiama ne septyniais, o nesuskaičiuojama daugybe apokaliptinių trimitų. Dvasines žmogaus vertybes išstūmė materialinės – šiuolaikiniame gyvenime svarbiau yra turėti, ne būti; tarsi pandemija plinta daiktizmas – tapome vartotojų visuomene; kuo labiau daromės kosmopolitiški, tuo labiau naikiname savo senąsias dvasines vertybes; jauni žmonės neturi jokių vertybių – tokie ir panašūs grėsmingi, o gal programuojantys teiginiai kasdien bombarduoja mūsų sąmonę iš įvairių portalų, televizijų. Įdomu, ar „pramuša“ ir gyventi siekiant tik apčiuopiamų dalykų tampa ne tik patogu, bet ir visuotine norma?

Taigi toks kategoriškas straipsnio pavadinimas rados ne vien dėl to, kad negatyvųjį polių – vertybių devalvaciją – atsvertume teigiamu – šauliškumu, kurio esmė – pagarba tėvynei, pareiga šeimai ir savo šaliai, dvasingumas, istorinės atminties puoselėjimas etc. – ir pasigirtume esantys šaunūs bei išskirtiniai (kita vertus, ne nuodėmė to siekti, o pasiekus konstatuoti), o todėl, kad iš tiesų įdomu pamąstyti apie vertybių turėjimą ar neturėjimą.

Ar tikrai šiandien vertybės gerokai sumenko ir sparčiai nyksta? Tačiau pradėkime nuo pradžios.

Kas yra žmogiškosios vertybės ir kam jos reikalingos?

Žodynai aiškina, kad tai specifinės mus supančio pasaulio objektų ir reikšmių charakteristikos, turinčios teigiamą reikšmę žmogui, kolektyvui, visuomenei. Objektai ir reiškiniai tampa vertybėmis tik dėl to, kad jie įtraukiami į žmonių visuomenės būties sferas. Skamba sausokai? Todėl tą patį klausimą užduodame žmonėms, kurie turi ką pasakyti šia tema.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Kauno įgulos bažnyčios rektorius, karo kapelionas, kunigas, šaulys TOMAS KARKLYS:

„Vertybės yra tasai pamatas, ant kurio žmogus stato ir įprasmina savo gyvenimą. Kariui ar šauliui vertybės ypač reikalingos, nes tada sukuriamas idealas ir nekyla klausimas, kodėl žmogus stovi gynybos gretose, ką jis gina. Ar tik uždirbti pinigų į tarnybą ateina, ar budi dėl idealo. Manau, kad tarnaujantiems žmonėms didžiausia vertybė ir yra Tėvyne, kurią jie saugo, už kurią yra pasiruošę padėti galvas. Kita vertybė yra šeima – motina, tėvas, broliai, seserys – tasai šventas lizdelis, iš kurio išeiname į socialinį gyvenimą. Galima vardyt daugybę bendražmogiškųjų ir dvasinių vertybių, kurios šiandien yra svarbios žmonių gyvenime, – teigia kapelionas, tačiau perspėja: šiandien jas kartais bandoma apversti aukštyn kojomis – daroma nesėkminga reforma. Betgi turime atminti, kad sunaikinę žmogiškąsias vertybes, sunaikinsime patį žmogiškumą. Jei taip įvyktų, pasekmės būtų tragiškos.“

Ziniasklaidos mėgstami teiginiai, kad šiandien žmogui svarbiau kuo daugiau turėti – ir tai tampa veik gyvenimo esme – dvasininkui sukelia apgailėstą: „Jeigu pažvelgęs į mūsų visuomenę galėčiau konstatuoti, kad ji laiminga ir neturi problemų, galbūt tuo patikėčiau. Bet šiandien matom didžiules socialines problemas: daugybė nelaimingų žmonių, pirmajame savižudybių skaičiumi, vyksta nematomas karas šeimose, o jo pasekmės itin skaudžios – nelaimingi vaikučiai. Turime daug skaudulių, kurie atsiranda ne dėl turėjimo ar neturėjimo. Yra turtinių, bet žiauriai nelaimingų žmonių. Iš tikrųjų vien tik materialinių gėrybių siekis, kai užgožiamos dvasinės ir bendražmogiškosios vertybės, nekreipiamas dėmesys į dvasinius dalykus, kurie padeda formuoti asmenybei, brandai, turbūt ir yra didžiausia klaida. Jei šiandien turtas ir turėjimas atneštų laimę, būtume labai laimingi. Bet kai išėjęs į gatvę pamatai vieną kitą besišypsantį, o visus nuleistomis akimis, įsitempusiais veidais, daugiau aimanuojančius ir verkiančius nei besidžiaugiančius tuo, ką turi, laimingus tuo, kuo jie yra, peršasi išvados, kokia iš tikrųjų yra realybė. Kiekvienas žmogus trokšta laimės. Norėdamas būti laimingas turi jausti pasitenkinimą dėl to, kas tu esi ir ką darai. Jei nejauti, vadinasi, kažkas yra ne taip,“ – konstatuoja kunigas.

Pripažindamas, kad esame šiuolaikiški, turintys modernias technologijas žmonės, kun. T. Karklys pastebi, kad tuomet, kai visko turėjome mažiau ir gyvenimas buvo primityvesnis, žmonės daugiau dėmesio skyrė vieni kitiems – tarp žmonių buvo didesnė bendrystė, daugiau žmogiškumo. Šiandien yra atvirkščiai – vis mažiau dėmesio skiriame bendrystei – kūrybos pagrindui. „Žmonės bendrauja, vadinasi, kuria. Kai nustoja bendrauti kariauja. Keista ir labai liūdna. Kai gyvenimas turėtų šviesėti ir žmonės daugiau dėmesio skirti vertybėms ir turtams, kurie žmones daro laimingus, kelia

iš kasdienybės dulkių, verčia dvasiškai turtingesniais, šviečia visuomenę, mažina socialines problemas, dabar matome kita: kuo daug technologijų, tuo mes tampame svetimesni, – sako kapelionas ir į retorinį klausimą, kaip bendrausime ateityje, jeigu vertybes ištrinsime, atsako taip pat retoriškai: liksime robotais, bejausmėmis mašinomis?“

Kad to neatsitiktų, pasak šaulio ir kunigo, turime atstatyti žmogaus vertę: privalome nepamiršti, kad didžiausias civilizacijos turtas – žmogus, kurio nevalia niekinti, menkinti jo vertės. „Negalime sutrypti tų vertybių, kurios mūsų gyvenimą paverčia įprasminu. O įprasminimą gyvenimą galima turėti tik bendraujant ir kuriant. Labai svarbu palaikyti vertybinį pamatą. Turėti dar nieko nereikia. Reikia puoselėti. Nes žmogus taip sutvertas. Skirdamas dėmesio išorei – labai daug, itin daug – taip pat turi prižiūrėt savo vidinius resursus,“ – savo poziciją išsako dvasininkas.

Prisipažinusi, kad aptariamoji tema yra artima, psichologė, žurnalo „Aš ir psichologija“ redaktorė EGIDIJA ŠEPUTYTĖ–VAITULEVIČIENĖ teigė vertybes glaudžiai siejanti su morale ir pasirinko psichologu L. Kohlbergu, išskyrusius šešias moralinio vystymosi bei vertybių suvokimo stadijas: „Pirmos keturios vadinamos vaikiškosiomis: bausmė-atpildas (jei nenubaudė – viską darau gerai); naudos (esu apdovanojamas, vadinasi, elgiuos teisingai); trečiojoje stadijoje jau atsiranda vertybinė sąvoka: vertybė yra tai, kas gerai mano šeimai, grupei, klasei; ketvirtoji stadija – atsigręžimas į visuomenę – konstatuojama: tai yra gerai, taip reikia, nes tokios yra visuomenės normos, kurių mes laikomės. Ši ketvirtoji stadija labiausiai paplitusi, nors nėra vidinė, o tarsi nuleista „iš viršaus“. Tik penktąją stadiją pasiekus suvokiamos bendražmogiškosios vertybės, pavyzdžiui: negalima žudyti, pilietiškumas yra svarbu, už tėvynę reikia kovoti. Šeštąją stadiją, kuri aprėpia bendražmogiškąsias, giliai išgyventas vertybes, jau turint ryškų moralės vertybių kodeksą, pasiekia labai nedaug žmonių. Kuo aukštesnis moralės lygmuo, tuo daugiau bendražmogiškumo, tikrųjų vertybių pajautimo asmuo turi,“ – sako psichologė ir konstatuoja, kad statistiškai dauguma visuomenės lieka vaikiškos moralės stadijų lygmenyje.

Į klausimą, kaip „padauginti“ pilietišku žmonių, t. y. „stovinių“ ant aukštesnės moralės ir atsakomybės pakopos, skaičių, psichologė atsako paprastai: „Nori pakeisti pasaulį, išsišluok savo kiemą – reikia pradėti nuo savęs: kaip elgiesi šeimoje, darbe, viešojoje erdvėje, kaip kai suveikia konformizmas ir imi plaukti pasroviui, o kaip kai privalai pakovoti už savo vidinę tiesą, vidines vertybes, kurios yra tavo kraujyje“.

Pasak E. Šeputytės–Vaitulevičienės, istoriškai vertybių perdavimas šeimoje – tėvo vaidmuo: krypties, ribų nustatymas, taip pat dvasiniai dalykai. Kadangi sovietiniais laikais tėvai negalėjo perduoti dvasinės vertybinės tradicijos, visuomenės mastu įvyko lūžis. Viena iš teorijų netgi teigia, kad dėl šios priežasties – paralyžuotos svarbios funkcijos – itin paplito alkoholizmas. „Žmogus jaučia stygių, ilgesį tvirto, tikro autoriteto, pasakymo,

kaip elgtis yra teisinga, kaip turi būti. Man atrodo, kad šiandien mes ne vien tik individualiai, bet visa visuomenė pereiname minėtąsias stadijas – per įvardijimą, pasakymą, ribų nubrėžimą, kas yra kas, nes jaučiame tėviško vaidmens trūkumą. Taigi teigti, kad vertybių neliko gal nereikėtų – kiekvienas turi jų. Gal tik jaunimas nemoka išreikšti, pavyzdžiui, kai atgimimo laikotarpiu pakilo patriotizmo banga, jaunimas irgi buvo patriotiškai nusiteikęs. Tačiau tikrasis patriotizmas gimsta vėliau, mat jis yra susijęs su branda, su tuo, kas perduodama iš kartos į kartą, – teigia psichologė ir atsakydama į klausimą apie žiniasklaidos deklaruojamą vertybių devalvaciją konstatuoja: nesutikčiau su tokiu teiginiu. Man neatrodo, kad vertybių stinga. Stokojame žmonių, kurie jas išsakytų: ramiai, įtikinamai, ne su desperacija, o tėvišku-karališku autoritetu. Manau, kad tokią vyro-karaliaus funkciją atlieka mūsų prezidentė: ji aiškiai, kategoriškai išsako, kas yra neteisinga ir kaip turi būti. Labai svarbu turėti tokių nukreipiančių žmonių, kad nevanotume savęs: kokie netikę esam. Todėl, manau, turime akcentuoti ne tai, kad vertybės devaluotos, o klausiti: ei, kas galite mums jas įvardyti? Svarbiau pats poreikis – mums jų reikia.“

Psichologės nuomone, visuomeninis sąmoningumas vystosi, jo netgi daugėja: „Negalima reikalauti, kad įvyktų staigus šuolis. Visuomenė vystosi palaipsniui. Atgimimo laikais kai kas patriotiškas buvo iš širdies, kai kas – dėl įvaizdžio, kiti – kad smagu: visokių motyvų buvo. Laikotarpiu, kai nereikia herojiškumo, nėra ekstremalių sąlygų, galbūt ilgimasi to pasišventimo, kuris kitu metu labai ryškiai matės“, – apibendrina apmąstymus apie vertybes E. Šeputytė–Vaitulevičienė.

Šaulys – tautos karys – aukščiausių vertybių puoselėtojas

Sparnuotąją Vlado Putvinskio-Pūtvio frazę žino kiekvienas šaulys. Posakio esmę bei kryptį išvelgiame, ko gero, ne visi. Nors labai norėtusi didžiūojantis pareikšti, kad Šaulių sąjungos narys – tai visuomeniškai aktyvus, patriotiškai nusiteikęs, veikiantis, nesavanaudiškų pasakų vedinas žmogus, kuriam žodžiai šeima, tėvynė, tiesa ir teisingumas, tėvai ir protėviai turi ne tik prasmę, bet ir veikimo krypties nuorodą. Tokią siekiamybę esame užsibrėžę. Ten link einame. Šiomet, beje, ganėtina sparčiu žingsniu. Tai sakydama galvoje pirmiausia turiu padidėjusį susidomėjimą organizacija bei išaugusį, ypač Vilniuje, šaulių skaičių. Todėl teoriją, t. y. pasvarstymus apie vertybių buvimą nebuvimą šiandienos visuomenėje ir jų reikšmę žmogui norisi baigti praktika – trijų „naujų“ šaulių pamąstymais. Gal kam pasirodys, kad straipsnio pabaiga kvepia didaktika. Tačiau ar ji trukdo deklaruoti, kokie mes, šauliai, esame ir kas mums svarbiausia?

1. Neseniai tapote šauliu. Ar visad buvote pilietiškas, patriotiškai nusiteikęs žmogus, ar Ukrainos įvykiai „stumtelėjo“ šiam žingsniui? Kas būtų „atvedė“ į Šaulių sąjungą?

2. Kas įdiegė pagarbą savo šaliai?

3. Prašau šiek tiek papasakoti apie save.

4. Visi žinome Džono Fildžeraldo Kenedžio posakį: „Neklausk, ką tau gali duoti valstybė, klausk, ką tu gali

jai duoti“, bet nedaugelis jį taikome gyvenime. O Jūs? Jei pritariate šiai minčiai, atsakykite, ką Jūs esate pasiruošęs duoti Tėvynei?

5. Ką per tą laiką, kai esate šaulys, nuveikėte (dalyvavote, sužinojote, sukūrėte)?

6. Koks aukščiausias buvimo LŠS tikslas?

7. Ar sutinkate su mintimi, kad šiandien esame itin sudaiktėje, ir idėjos, vertybės mums mažai rūpi? Siekiame TURETI, o ne BŪTI.

Šaulys ŠARŪNAS SABAITIS:

1. Patriotizmas man tikrai nėra kažkokia paslaptiną ir nežinoma sąvoka. Didžiavimosi savo šalimi jausmas man buvo gerai žinomas dar gūdžiais sovietiniais laikais besimokant vidurinėje mokykloje, kur su keliais bendraminčiais aktyviai domėjomės senovės Lietuvos istorija, kada į mūsų rankas pirmą kartą pateko A. Šapokos „Lietuvos istorijos“ kopija. Be abejo, įtakos stoti į Šaulių sąjungą turėjo Rusijos agresija Ukrainoje. Tai ir paskatino susimąstyti, kaip ir kuo galėčiau prisidėti prie gimtojo krašto saugumo ir gerovės. Manau, kad buvimas šauliu man suteikia geras sąlygas tiek tobulinti savo kol kas kuklius karinius įgūdžius, tiek prisidėti prie patriotizmo skatinimo mūsų visuomenėje.

2. Atsakysiu, matyt, banaliai – tėvai ir mokykla. Nors faktą, kad mano gimtinėje yra ir tremtinių, ir tragiškai žuvusių pokario partizanų sužinojau pakankamai vėlai, tačiau bendra lietuviškumo atmosfera šeimoje jautėsi visuomet. Nors to paties negaliu pasakyti apie mokyklą, kur dominavo sovietinis mąstymas, tačiau ir ten buvo mokytojų, kurie sugebėjo iškelti ir akcentuoti tautą, kaip svarbiausią mūsų buvimo pagrindą, kurie mokė atsirinkti, kurios vertybės yra amžinos, o kas laikina. Mintį, kad visos imperijos yra pasmerktos anksčiau ar vėliau žlugti, taip pat pirmą kartą išgirdau istorijos pamokų metu...

3. Esu paprastas žmogus, kokių, net neabejoju, Lietuvoje yra ne vienas ir ne du. Esu vedęs, turiu du vaikus, vienas iš kurių dar tik lanko darželį, o vyresnysis netrukus baigs gimnaziją. Darbuojuosi žiniasklaidos srityje, kurioje įgytas ir turimas žinias tikiuosi sėkmingai pritaikyti ir Šaulių sąjungos veikloje.

4. Būtų labai keista, jei priklausydamas Šaulių sąjungai nepritarčiau šiai D. F. Kenedžio minčiai. Tėvynė man leido pasiekti visą tai, ką aš dabar turiu, atvėrė galimybes, apie kurias aš kažkada net neleidau sau pagalvoti.

Tačiau reikia suvokti ir suprasti, kad tik valstybė nėra kažkokia abstrakti sąvoka ar institucija, valstybę sudarome mes visi – čia gyvenantys ir dirbantys žmonės, todėl tik padėdami ir tikėdami vienas kitu, mes būsimė pajėgūs toliau didinti mūsų bendrą gerovę. Buvimas piliečiu mums suteikia ne tik teises, tačiau ir pilietines pareigas, kurias mes privalome įgyvendinti. Aš esu pasirengęs duoti Tėvynei tai, ko ji iš manęs pareikalaus, jei reikėtų, ir brangiausią savo turtą – gyvybę.

5. Šaulių sąjungai aš priklausau dar tik kiek daugiau kaip pusmetį, tačiau jau spėjau rasti daug bendraminčių ir tarp naujai įstojusių žmonių, ir jau ne pirmus metus Sąjungai priklausančiųjų. Teko ir sudalyvauti pratybose, ir prisidėti prie Šaulių sąjungos žinomumo visuomenėje didinimo, o šiuo metu studijuoju bazinį šaulio kursą.

6. Būti pasirengusiam ginti Tėvynę visomis įmanomomis priemonėmis.

7. Nemanau, kad reikėtų kategoriškai supriešinti materialines ir dvasines vertybes, tačiau tikrai nepriklausau tai žmonių grupei, kuri aukščiau visko iškelia pinigų ir su jais susijusių gražius „žaisliukus“. Tačiau turiu pripažinti ir tai, kad stabili finansinė padėtis suteikia daug daugiau galimybių save realizuoti.

Šaulys KAROLIS RŪKAS

1. Manau, kad visada buvau pilietiškai ir patriotiškai. Po Ukrainos įvykių kartu su broliu pradėjome galvoti, ką galima realiau nuveikti, ir vasarą su keliais draugais prisijungėme prie šaulių.

2. Pagarbą savo šaliai įdiegė tėvai. Tėvas gimė tremtyje, Komijoje, buvo savanoris, atsargos leitenantas, budėjęs prieš Seimo 1991 m. Seneliai iš tėvo pusės – tremtiniai, senelis dargi aktyviai dalyvaudavo tremtinių sąjungos veikloje. Galiu drąsiai teigti, kad visai giminei lietuvių buvo ir yra svarbi. Beje, studijų laikais teko trejus metus gyventi Rygoje, ten supratau, kaip puiku gyventi Lietuvoje.

3. Jau beveik 10 metų dirbu finansų sektoriuje, kartu su estų ir švedų partneriais esu įsteigęs savo investicinės bankininkystės firmą. Esu baigęs Vilniaus licėjų bei Stokholmo aukštąją ekonomikos mokyklą Rygoje. Šiomet vedžiau, žmona Giedrė dirba leidyboje.

4. Pats iš valstybės nedaug reikalauju, manau kad daugiau jai duodu – ir sumokėtais mokesčiais, ir sukurtomis darbo vietomis, o dabar ir šauliška veikla.

5. Praėjo nedaug laiko (nariu tapau rugsėjo pradžioje), bet jau spėjau sudalyvauti vienoje šaudymo bei dviejose naktinėse pratybose. Smagu matyti gausėjančias šaulių gretas, tačiau yra nemažai sričių, kuriose organizacija turi daug potencialo tobulėti.

6. Prisidėti prie organizacijos atkūrimo. Reikia pripažinti, kad iki šių metų pavasario Šaulių sąjunga buvo apmirusi ir daugiausiai orientuota į jaunuosius šaulius. Aukščiausias tikslas pačiai Sąjungai ir man – atkurti tarpukario laikotarpiu turėtą svarbą ir aktyvumą.

7. Nesutinku su mintimi, kad taip yra tik šiandien – visais laikais tik labai maža visuomenės dalis rūpinosi kažkuo daugiau, nei prasimanyti kasdienės duonos. Mums, lietuviams, aktualesnė kita problema – tautai buvo padaryta milžiniška sovietizacijos žala ir tik dabar matome naujos kartos, kuriai rūpi ir idėjos ir vertybės, atgimimą.

4. Pritariu ir vadovaujuosi. Trumpai: atnešiau į Lietuvą visiškai naują ir iki tol čia neegzistavusią technologiją ir pramonės šaką ir inžinerinį mentalitetą. Įmonėje ugdu jaunus specialistus, skaitau seminarus universitete. Gabius studentus skatiname stipendijomis. Prisidedu prie Šaulių sąjungos populiarinimo ir atgimimo, finansinės paramos paieškų, pilietiskumo mūsų visuomenėje skatinimo.

5. Dalyvauju naujajame šaulių atgimime – nuo viešųjų ryšių iki resursų paieškos ir veiklos organizavimo. Su broliais „užkūrėme“ profesionalius karabinų kursus, surinkome per 150 000 Lt privačios paramos ir nupirkome Karaliaus Mindaugo šaulių rinktinei modernių ginklų, truputį prisidėjau prie tarptautinės šaulių konferencijos organizavimo ir t.t.

6. Aukščiausias buvimo LŠS tikslas – padėti organizacijai sustiprėti ir sugebėti atlikti savo gynybinę funkciją,

Iš kairės: Dominykas Vizbaras, Kristijonas Vizbaras, Augustinas Vizbaras ir Tadas Vaitiekūnas.

Šaulys KRISTIJONAS VIZBARAS:

1. Pilietiškas ir patriotiškas buvau visada. Bet į Šaulių sąjungą įstojau tik prasidėjus Ukrainos įvykiams. Apie organizaciją šiuolaikiniame gyvenime iki tol nieko negirdėjau, išskyrus istorinius dalykus, tokius kaip Klaidėdos sukilimas ir partizanų veikla. Į Sąjungą atvedė tai, kad ieškojau alternatyvos karių savanorių veiklai, kuriai negalėjau skirti reikiamo laiko dėl užimtumo. Sužinojau apie šaulius, jei neklystu, pasirodžius straipsniui apie Remigijaus Šimašiaus stojimą į Lietuvos šaulių sąjungą, nors jo iki to laiko nepažinojau.

2. Pagarbą savo šaliai įdiegė šeima: proseneliai, seneliai, tėvai.

3. Esu fizikas, mokslininkas, verslininkas, aukštųjų puslaidininkinių technologijų įmonės, užsiimančios naujos kartos optoelektroninių prietaisų ir sistemų kūrimu bei gamyba, įkūrėjas ir bendraturtis, dirbame kartu su dar dviem broliais.

ne tik mišiose ir renginiuose su vėliavomis žygiuoti. Taip pat padėti Sąjungai tapti mažiau išlaikoma valstybės, o daugiau savęs pačios, t. y. savo narių ir tapti lanksčia bei formuojančia visuomenės nuomone.

7. Aš toks nesijaučiu ir manęs tai neslegia. Į klausimą, užduotą žymiam režisieriui Jonui Vaitkui, kaip atsilaikyti cinizmo ir visuotinio prisitaikymo laikais, menininkas atsako: „Nebijoti. Nepataikauti. Nedalyvauti negatyvaus pasaulio vešėjime. Puoselėti nepakantumą sielą ardantiems dalykams ir kurti apie save savo aurą, telkiant panašius į save.“

Beliaka pridurti, kad galima stoti į Šaulių sąjungą, jei esi dvasiškai stiprus.

Arba nori tokiu tapti.

Tautvydo Stuko nuotraukos

Dabarties socialinė inžinerija: kur dėsime „tuos šaulius“?

Valdas Kilpys

Net keliuose anksčiau rašytuose straipsniuose nagrinėjome įvairias manipuliacijų rūšis viešojoje erdvėje ir valstybės gyvenime. Šį kartą šaulišką ir, tikėtina, vis dar kritinį protą bandysime „aštrinti“ pasitelkdami „socialinės inžinerijos“ terminą. Norint atsispirti praktiniame gyvenime itin sparčiai plintančioms manipuliacijoms, bent minimalus metodologijų žinojimas yra būtinas. Kitaip prapulsim...

Socialinė inžinerija – kas tai?

Pati sąvoka atsirado neseniai. Jos atsiradimas yra tiesiogiai sietinas su psichologija ir jos metodais siekiant įvairių tikslų. Savaiame suprantama, tikslai gali būti visokie, tačiau dažniausiai sąvoka „socialinė inžinerija“ naudojama norint apibrėžti negatyvius procesus. Moksliškai kalbant, socialinė inžinerija yra tam tikras būdas, metodas, kuriuo naudojantis galima daryti įtaką žmonių elgesiui, priversti juos dalytis jums reikalinga informacija.

Šiuo metodu ar visa metodologija yra siekiama konkretaus tikslo: gauti rinkėjų balsų, surinkti reikiamą informaciją, didinti arba mažinti socialinį stabilumą ir kt.

Prekybos centras kaip socialinės inžinerijos poligonas

Ar kada nors pagalvojote, kodėl eidami į prekybos centrą nusipirkti duonos dažniausiai iš jo grįžtate su pilnu maišu prekių, kurių „galbūt prireiks“? Atsakymas paprastas: didieji prekybos centrai yra puikiausia socialinės inžinerijos bandymų ir jau atrastų metodų taikymo vieta.

Keli pavyzdžiai iš parduotuvių gyvenimo: ar žinote, kodėl alkoholio skyrius visada yra bene tolimiausioje parduotuvės kertėje? Todėl, kad atėję tik dėl svaigalų žmonės pereitų per visą parduotuvę ir „tarsi netyčia“ sugalvotų nusipirkti ko nors užkandai.

Gal turite idėjų, kodėl prie kasos dažniausiai rasite bulvių traškučius ir kitokius saldėsius? Tiesiog dėl to, kad tai yra atskira prekių grupė, kuri perkama impulsyviai, paskutinę minutę, nes visi puikiai suvokia, kad tos prekės ne tik kad nereikalingos, bet dažnai dar ir žalingos. Tai tokie savotiški narkotikai.

Pateikiau tik porą pavyzdžių, kai remiantis mūsų aptariamuoju metodu yra didinamas pardavimų kiekis. Etiškai vertinti tokį manipuliaciją yra be galo sunkus uždavinys – viena vertus, nieko blogo nedaroma, tačiau iš kitos pusės stebime aiškų žmogaus sąmonės ir sąmonės sanklodos išnaudojimą siekiant didesnio pelno. Panašiai nutinka valstybės gyvenime: didėjant ekonomikos svarbai prekyboje taikomi manipuliacijos principai beveik tiesiogiai yra perkelti į politikos sritį.

Bet iš pradžių apie dar vieną socialinės inžinerijos metodiką, kuri pagrįsta klausimų uždavinėjimu, tiksliau, oponento menkinimu.

Klausimai, kurie iš tiesų yra atsakymai

Imkime banalų pavyzdį, kai jums kas nors perša ką nors pirkti. Jūsų būtinai paklaus, ar nesijaučiate blogai (skauda galvą, pučia vidurius ar pan.) dėl to, kad neturite vieno ar kito dalyko/medikamento? Dažniausiai bus parenkamos nemalonus, visiems nutinkančios būsenos, jausmai, kurių būdamas normalus neišvengsi. Juk visiems kartais įsiskauda galvą arba pridega kiaušininė, tačiau tai jokia būdu nereiškia, kad iš karto reikia ryti piliules ar pirkti naują keptuvę.

Dar kiti klausimai jau uždavimo metu jums sufleruoja mintį, kad esate nevisavertis, kol nepasielgsite taip, kaip nori klausėjas, pvz., „Ar jūs žinojote, kad <...> Ne? Tada labai svarbu padaryti...“ Naudojantis šiuo metodu svarbu kelti savo vertę ir pašnekovą žlugdyti prieš auditoriją. Netiesiogiai, kultūringai, bet nuo to esmė nekinta – pašnekovas yra menkinamas.

Manipuliacija žmonėmis – tai toks kompleksinis psichologinių, kalbos, emocijų ir priemonių rinkinys, įgalinantis į savo pusę patraukti praktiškai kiekvieną žmogų, daugeliu atveju net dideles žmonių grupes. Ypač puikiai šie procesai stebimi kalbant apie energetinius Lietuvos resursus arba gynybinę mūsų valstybės politiką, pvz., klausiant, ar mes apsiginsime su „keliais tankais, kuriems stinga degalų?“ (iš verslininko V. Kairio pasisakymo Lietuvos televizijoje).

Žiniasklaida, kuri jau seniai skleidžia ne žinias, o emocijas

Dirbant „Trimito“ redakcijoje jau kuris metas sulaukiame „etatinio skambintojo“ skambučių telefonu. Žmogus prašo, kad atvyktumėme vieton ir savo akimis pažiūrėtumėme, kokie negerai dalykai dedasi. Nepaisant to, kad esame institucinis žurnalas, kuriame iš esmės itin prastų naujienų apie mūsų atstovaujamą organizaciją nerasite, minimas skambinantysis vis dar tiki „ke-tvirtosios valdžios“, t. y. žiniasklaidos, galia.

Turime jus nuvilti: socialinė inžinerija ir jos ramstis – propaganda – dabarties pasaulyje skirti ne demokratijai skatinti, o paklausos ir pasiūlos procesų valdymui bei galimo nepasitenkinimo prevencijai arba jo skatinimui. Žiniasklaida jau senokai yra ne komunikacijos įrankis, bet visuomenės inžinerijos dalis, paklausias žinias gaminanti industrija, naujienų fabrikas.

Naujienų vartotojo reakcija – išgąstis, pasitenkinimas, padidėjęs erotizmas ar pan. – žiniasklaidos savininkams yra svarbesni faktoriai nei kažkoks „tiesos siekimas“. Šia prasme visa žiniasklaida vis labiau darosi panaši į reklamą net tada, kai reklamos lyg ir nėra.

Emocingi pavadinimai, antraštės, kadrai yra gerokai svarbiau nei visa tai, kas po jais perduodama vartotojui. Emocija seniai nugalėjo turinį.

Šį procesą itin detalčiai galime stebėti Ukrainos įvykių fone. Viešumoje vyksta toks pat karas kaip ir dėl Donecko oro uosto. Kartais jis dar svarbesnis. Susiformavo net atskiras terminas – „sofos generolai“. Jų pagrindinė užduotis – kovoti virtualiose platybėse, žadinti emocijas, kurios naudingos tai ar kitai pusei. Šauliai taip pat turėtų jungtis į „sofos kovotojų“ gretas ir ginti tas virtualybės teritorijas, kurios vis dar priklauso mums.

Atminties nyksmas ar savanoriškas kvailėjimas?

Jeį prakalbome apie žiniasklaidą kaip „naujienų fabriką“, tai būtina pasakyti ir kitą aspektą: tokia žiniasklaida gimdo „emocines marionetes“. Tai tokie naujienų vartotojai, kuriems atmintis praktiškai nebereikalinga (prisiminkite balsavimus: kodėl rinkėjai vis balsuoja už tuos, kurie iki ausų apsigovė, teisiami ar kitaip susikompromitavo?). Emocijų vartotojai yra idealūs manipuliacijoms padarai. Jie neprisimena, kas buvo vakar, nesirūpina, kas bus rytoj. Tokiems reikia tik žiniasklaidos teikiamo įspūdžio, emocijos, o ne konceptualaus turinio. It velnias kryžiaus jie bijo kritinio proto, diskusijų ir bendruomeniškumo.

Galbūt tai gali nuskambėti keistai, tačiau emocijų marionečių naikinimo požiūriu valstybei naudingiau (Lietuva čia ne išimtis), kad joje būtų ir intelektualių komunistuojančių kairiųjų, ir priešingai – dešiniuosios minties pasekėjų. Vientisa, homogeniška, emocijomis, bet ne mąstymu besiremianti visuomenė yra bet kurio biurokrato svajonė, tačiau tai yra mirtis demokratijai.

„Kuo čia dėti šauliai?“, – paklauskite. Atsakymas paprastas: šauliai gali ir turi likti gebančia konceptualiai mąstyti piliečių dalimi. Mokantis argumentuoti, nuosekliai ir išsamiai kritikuoti, atsiminti, apibendrinti – toks turi būti šaulys.

Tiesą pasakius, žvelgiant socialinės inžinerijos aspektu mūsų organizacijai gerokai svarbiau yra ne tinkamai apsiginkluoti, bet išsaugoti visus aukščiau išvardytus gebėjimus. Tai mūsų „karas“, mieli Broliai ir Sesės...

Populizmas

Dar viena rykštė, kuri pjauna valstybingumo esmę – populizmas. Jis yra to paties atminties nykimo proceso pasekmė, tik pasukta kitu kampu. Populistai remiasi emocijomis, dalija visiškai neišpildomus emocingus pažadus (prisiminkite vienos iš partijų abrakadabra su 1, 11, 111 ir kt.) ir prie viso to dar prijungia kitus emocijas veikiančius faktorius:

- magija persunktus pažadus;
- mitinius pasakojimus;
- paviršutinio įspūdžio siekį.

Blogiausia naujiena yra tai, kad net tos politinės jėgos, kurios turi rimtas ekspertų komandas, gebančias visuomenei pasiūlyti didesnes nei vieno puslapio rinkimų programas, taip pat nenumaldomai suka populizmo link. Priežastis paprasta – jis duoda rezultatų. Likęs

„per daug protingas“ su tokiu pat maščiančiu elektoratu nieko nelaimėsi. Nes maščiančiųjų mažuma.

Gali nuskambėti baugiai, tačiau netoli tas metas, kai įsukęs (arba įsuktas) socialinės inžinerijos smagratis pradės kelti pavojų pačiai valstybei. Juk lengviausia yra priimti sprendimus, kurie tam kartui daugumai atrodo labai patrauklūs, tačiau strateginiame lygmenyje žlugdys valstybę.

Paprastas pavyzdys: leiskite patiems pensininkams balsuoti dėl pensijų. Arba duokite galimybę žemiausios kategorijos darbininkams spręsti apie minimalios algos dydį ir pamatysite, kaip valstybės finansų sistema sužlugs po kelių mėnesių.

Susidūrus su šiuo ydingu paradoksu kyla ūpas kiek plačiau pasvarstyti apie demokratijos esmę, bet šį kartą temą palikime ramybėsje.

Nepajudinami moraliniai orientyrai labai svarbūs

Susidūrę su situacija, kai į valdžią vis plačiau žengia „vidutinybės diktatūra“ su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis, kyla reikalas pamąstyti, kas turėtų būti atlikta, kad pasipriešintume vidutinybėms. Šioje vietoje itin pravartu prisiminti vieno tekintojo, kuris dabar yra Seimo narys, požiūrį į kūrybos darbuotojus. Jo nuomone, orkestro dirigentas nėra kūrybinis darbuotojas, nes „jis nieko nekuria, o tik akiai iš natų diriguoja orkestrantams, kaip tekintojas daro detalę iš brėžinių.“

Sunku komentuoti tokį požiūrį dėl jo kvailumo ir autoritarius neišprusimo, tačiau visada kyla klausimas, kas gi nutiks, kai tokių bus dauguma ir jų nuomonė taps pagrindu priimti įstatymus?

Kyla pilietinės savignyos būtinybė, kurios esminė funkcija būtų drauge atsispirti prievartiniam įtikinėjimui, manipuliacijoms, informaciniam šantažui ir ideologiniam priekabiavimui. Tokiame kontekste banalus posakis: „Valstybė – tai aš“, įgyja visai nebanalią reikšmę, nes tai, ko nedaro valstybė, kartais privalo nuveikti atskiri jos atstovai. Šauliai tam tikti labiausiai.

Dar vienas svarbus aspektas yra aiškus ir viešas gėrio bei blogio įvardijimas. Blogiausi dalykai prasideda tada, kai ištrinama riba tarp blogio ir gėrio. Diskusijos, nieko nekeičiantys kompromisai, beribė tolerancija turi prasmę tik tada, kai lieka blogis ir gėris. Jei ši riba ištrinama, tai nebelieka nieko. Tik pilka vienoda beveidžių piliečių masė, kurie išvarvėjusiomis akimis stebi nesibaigiantį emocijas dirginantį spektaklį.

Kitokia nuomonė?

Trumpai, be didelių išvedžiojimų pabandykime paiaiškinti, ką tam tikrais atvejais reiškia dabar itin paplitusi „kitokios nuomonės“ sąvoka? Pavyzdžiu čia galėtų būti ir visai neseniai Lietuvos krantus pasiekęs suskystintųjų gamtinių dujų terminalo laivas-saugykla. Nors ir vaikui aišku, kad Lietuvos priklausomybė nuo vieno energetinio tiekėjo yra blogis, tačiau atsirado išvedžiojimų aukščiausiuose valdžios postuose, kurie sugeba pateikti „kitokią nuomonę“ šiuo klausimu. Ir ta „kita nuomonė“ dedama į vieną gretą su Lietuvai vienintele

teisinga pozicija, kad suskystintųjų gamtinių dujų terminalas yra BŪTINAS. Kas iš to išeina?

Jovalas. Maišatis ir gaišatis. Ačiū Dievui, kad atsirado principingų žmonių, ir dabar ši mūsų valstybės sėkmė pasaulyje yra pristatoma kaip pavyzdys vykdamas didelius projektus. Tačiau grįžtant prie „kitokios nuomonės“ sąvokos taip ir lieka neaišku, kur riba tarp galimybės „reikšti savo nuomonę“ ir paprasto kenkimo valstybei. Matyt, šiuo atveju tikslingiausia būtų grįžti prie gėrio ir blogio perskyros – blogis yra visada blogis ir jį reikia garsiai įvardinti.

Tai ypač aktualu kariaujant informacinį karą (o mes jį kariaujame). Mūsų priešai yra kuo puikiausiai pažinę mūsų silpnybes ir naudoja mūsų pačių nukaltus ginklus prieš mus. „Kitokia nuomonė“ – vienas iš tų ginklų, kuris aktyviai naudojamas socialinės inžinerijos manipuliacijose.

Todėl, kai išgirsite, kad „kiekvienas turi savo tiesą“ arba „nėra vienos objektyvios tiesos“, žinokite, kad šie teiginiai smelkte persmelkia mūsų mąstymą. Jais sekant galime nueiti į didžiojo melo politikos užkaborius, kur niekas mums nebepadės. Privalome melą vadinti melu, o ne „savo tiesos gynyba“.

Tai kur dėsime tuos šaulius?

Mums, šauliams, bloga naujiena yra tai, kad su savo nuostatomis mes vargiai beįtaikome į šiandienos plačiausiai paplitusius mąstymo vektorius. Tvirta pozicija yra per daug pavojinga: reikia būti pasirengus ją ginti, neatsitraukti susidūrus su pavojumi, kovoti. Šia prasme esame pažeidžiami, nes gerokai saugiau yra neturėti savo pozicijos, būti vikšru ir rangytis taip, kaip tai reikalinga aukščiau stovinčiam biurokratui. Kitaip tariant, drąsa šiuo metu yra labai nepraktiška, todėl tai mums, šauliams, nieko gero nežada.

Nesinori būti blogu pranašu, bet jei niekas nesikeis, organizacijos laukia keista ateitis. Pirmiausia teks pripažinti – ne viešai, bet teks – bailumo naudą. Jis bus aiškinamas kaip būtinas atsargumas, atsakomybės jausmas, sveikas protas ir nuosaikumas. Dėl įdomumo pateiksiu dar keletą apibūdinimų, kurie dažnai vartojami socialinės inžinerijos adeptų: užsispyręs, autoritariškas, nesukalbamas, nelankstus, radikalus, besikarščiuojantis ir kt. Kada paskutinį kartą tokius apibūdinimus girdėjote savo adresu?

Jei neseniai ir dažnai – Tamstos laukia nelengvi laikai. Tačiau jei jūsų ausis tokie žodžiai pasiekia itin retai arba visai nepasitaiko, tai jus galima tik pasveikinti – esate puikiai dabarties aktualijas išmanantis, diplomatiškas, politiškai korektiškas žmogus.

Lieka tik toliau tobulinti gebėjimą nieko drąsiai nevertinant ir nieko esmingo nepasakant kalbėti ir mąstyti apie užsienio ir vidaus politiką arba, pavyzdžiui, apie tai, kur dėsime „nelankščius šaulius“...

Autoriaus nuotraukos

Metai šauliams netrukdo

Aušra Garnienė

„Kauno dienos“ korespondentė

Šeštadienio rytą Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje Vėliavos būrio šauliai kėlė Vyčio Kryžiaus ordino vėliavą 95 metų sukaktį švenčiančios Šaulių sąjungos garbei. Garbaus amžiaus vyrai žygiavo ne šiaip sau – jie tęsė seną karo invalidų tradiciją.

Atgavino ir tęsia

„Ar turi 100 litų kišenėje? Neturi – nedėk kepurės ant stalo“, – juokaudami seną prietarą vienas kitam primena pasitempę, tvarkingomis uniformomis apsitaisę garbaus amžiaus Vėliavos būrio šauliai iš Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės. Istoriniame Lietuvos šaulių sąjungos štabe Laisvės al. susėdame pasikalbėti apie tarpukario laikus menančią tradiciją, kurią šie vyrai tęsia ir šiandien.

„1991 m. rugsėjo 8-ąją vedžiau pačią pirmą ceremoniją Nepriklausomybę atkūrusioje Lietuvoje, taip ir likau tame būryje“, – puikiai pamena Vėliavos būrio vadas Vaidotas Adomas Bieliūnas. Jis ir būrio bičiulis Stasys Dovydaitis – du belikę atkurtos vėliavos kėlimo ceremonijos liudininkai ir dalyviai, o skyriaus vadas Alvydas Semaška prie jų prisijungė 1998-aisiais. Be to, S. Dovydaitis – vienintelis iš viso būrio yra Vyčio Kryžiaus ordino kavaliereus.

Pirmas rikiuotėje – S. Dovydaitis

Prieš 23 metus Vytauto Didžiojo karo muziejaus darbuotojų ir šaulių pastangomis istoriniame muziejaus sodelyje suplevėso Vytauto Didžiojo vėliava – raudona, su Vyčiu ir Gediminaičių stulpais. Dabar kasdien ji plazda ant muziejaus pastato, o Vėliavos būrio šauliai valstybinių, kitų švenčių proga ir savaitgaliais kelia Vyčio Kryžiaus ordino vėliavą. Atkurtas ir tarpukariu griežtas maršas, kuriam skambant šiandien žygiuoja vyrai.

Žygiuodavo su lazdomis

Apeigų iniciatorius buvo Karo muziejaus įkūrėjas gen. Vladas Nagevičius. Jo pastangomis 1921-aisiais atidarius muziejų, sodelyje pradėtos rengti ceremonijos žuvusiems už Lietuvos laisvę pagerbti.

Ceremoniją rengti patikėta Nepriklausomybės kovoje nukentėjusiems vyrams – Karo invalidų tarnybai. Apeigos sodelyje vykdavo kasdien, ryte ir vakare, o švenčių dienomis jos būdavo ypač iškilmingos.

Kaip teigia istorikai, karo invalidai eidavo paskui orkestrą lėtu žingsniu, kai kurie net pasiramščiuodavo lazdomis. Atsižvelgiant į jų sveikatą buvo pritaikytas lėtesnio tempo maršas. Apeigas lydėdavo trimitininkų signalai iš Karo muziejaus bokšto ir šalia Nežinomojo kareivio kapo. Darbo dienomis orkestras grieždavo giesmę „Marija, Marija“, o skambant iškilmingam maršui vienu metu būdavo keliamos valstybinė, tautinė ir Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos. Per iškilmingas šventes dar skambėdavo ir valstybės himnas, ir muziejaus bokšto varpai.

Garbės sargybą eidavę karo invalidai vilkėdavo juodą uniformą su raudonais įsiuvais, jų galvas puošė žalsvi šalmai su auksiniais Vyčio Kryžiais, rankose jie nešdavo pikes – kavalerijos ietis su Vyčio Kryžiaus ordino spalvų vėliavėlėmis. Būtent taip atrodo ir šiandieniniai Vėliavos būrio šauliai, kuriems patikėta tęsti istorines apeigas.

Ieško garbingų pasekėjų

Jau keleri metai nuo gegužės iki rugsėjo pabaigos šauliai Vyčio Kryžiaus vėliavą kelia ir savaitgaliais. Taip miesto valdžia nusprendė vilioti turistus, tačiau informacijos apie vienintelę tokią Lietuvoje ceremoniją trūksta.

„Kartais žmonės net išsižioję žiūri, ką mes čia darome – niekada apie tai net nebuvo girdėję. Turistai prašo nusifotografuoti kartu, bet dažniausiai į ceremoniją jie pataiko visiškai atsitiktinai“, – liūdnai šypteli S. Dovydaitis. Šauliai įsitikinę, kad dėmesio vertą ceremoniją labiau galėtų reklamuoti Turizmo informacijos ir konferencijų centras bei pati savivaldybė savo reklaminiuose leidiniuose. Vyrai apgailestauja, kad nemokame girtis tuo, ką turime išskirtinio.

„Mes senstame, gretos retėja, o norinčiųjų mus pažeisti nelabai yra“, – dar vieną didžiulį rūpestį atskleidžia V. A. Bieliūnas. Šauliai nerimauja, ar kartu su jais neišnyks ir graži istorinė tradicija, nes ir anksčiau bandymų ją numarinti jau būta.

„Prieš gerą dešimtmetį mums buvo pasakyta, kad vėliavą kelsime tik vieną kartą per metus. Tuomet kandžiai juokavome, kad tikriausiai per Lenino gimtadienį“, – prisiminė S. Dovydaitis. Pasak vyrų, tuomet jų kratėsi Karo muziejus, buvo pamiršusi ir miesto valdžia, bet pradėjus garsiai kalbėti apie būtinybę saugoti ceremoniją, reikalai kiek pagerėjo.

2008 m. savivaldybė pasiuvo Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos spalvas atitinkančias uniformas pagal senuosius, tarpukario ceremoniją menančius pavyzdžius. Šalmus, pikes iš pradžių duodavo Karo muziejus. Dabar šiais atributais Vėliavos būrį aprūpino Šaulių sąjunga.

„Tuomet buvo prisirinkę nemažai norinčiųjų, bet labai pajėgių. Vieną pilvas į šonus nešioja, kitas niekaip nesupranta, kaip tas kojas reikia dėlioti. Bet kaip eiti negali“, – subtilybes atskleidė S. Dovydaitis. Būriui ne vienus metus vadovaujantis V. A. Bieliūnas iš patirties žino: norint, kad gražiai ir nepriekaištingai vyktų visa ceremonija, praktikuotis reikia kasdien. Deja, tai padaryti beveik neįmanoma, ir sveikata jau ne visada leidžia – vieni artėja 80-mečio link, kiti – jau atšventę šį jubiliejų.

Atkūrus ceremoniją buvo išleistas įsakymas, kad ceremoniją turi atlikti tik buvę partizanai, politiniai kaliniai ir tremtiniai, bet laikui bėgant šis reikalavimas tapo nebeaktualus – tokių žmonių vis mažėja. „Kadangi ir mes jau tokie prinokę, gali būti visokių nenumatytų atvejų, todėl ir būtina galvoti apie paminą: kad būtų atsarginių, kad būtų, kas mus pakeis ateityje“, – sako A. Semaška.

Vėliavos būrio šauliai į savo gretas priimtų ir jaunesnius vyrus, jeigu tik būtų norinčiųjų, atsakingų, pareigingų. „Neužtenka gražiai atrodyti. Reikia, kad žmogus garbingas būtų ir nekompromituotų nei Šaulių sąjungos,

nei garbingos istorinės ceremonijos“, – vienos nuomonės laikosi Vėliavos būrio šauliai.

Pakėlė į generolus

Nors vėliavos kėlimo ceremonija – labai rimta, ir šauliai ją atlieka labai atsakingai, kartais pasitaiko ir linksmybų nuotykių. „Užsikalbėjome, kažką diskutavome ir pamiršau apsimaui pirštines. Tik pradėjęs žygiuoti supratau, o pikė rankose, ir jau nieko pakeisti negali“, – prisiminimais dalijosi A. Semaška.

Sykį šaulį gerokai nustebino praeivis, kuris į jį kreipėsi „Tamsta, generole“. „Kelnės su raudonais įsiuvais, tai ir palaikė generolu. Tenka ne vienam žmogui aiškinti, kas mes tokie, ir kviesti prie Karo muziejaus – tegul ateina ir pamato, ką mes čia darome“, – nusijuokė A. Semaška.

Ar 20 ir daugiau metų Karo muziejaus sodelyje vėliavą keliantys vyrai prieš ceremoniją jaudinasi? „Žinoma, jaudulys visada yra, ypač per šventes, kai susirenka daug žmonių“, – neslepia V. A. Bieliūnas.

„Jeigu patyrę aktoriai jaudinasi eidami į sceną, tai ir mes – ne išimtis. Juk tai – savotiškas spektaklis“, – priduria A. Semaška.

Atgavinta tradicija

Po 1991 m. sausio 13 d. įvykių Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba–Atkuriamasis Seimas sausio 15 d. priėmė įstatymą, kuriuo buvo atkurtas Vyčio Kryžiaus ordinas (įsteigtas 1919 m.). Vyčio Kryžiaus ordinu apdovanojami asmenys, didvyriškai gynę Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Dienraštis „Kauno diena“

Nuo gegužės iki rugsėjo pabaigos šauliai Vyčio Kryžiaus vėliavą kelia ir savaitgaliais

Skiriamieji ženklai

Šaulių sąjungos skiriamieji ženklai

Rinktinės vadas

LŠS vado pavaduotojas, jaunųjų šaulių vadas

LŠS vado pavaduotojas

LŠS vadas

Kuopos vado pavaduotojas

Kuopos vadas

Rinktinės vado pavaduotojas

Šaulys

Skyriaus vado pavaduotojas

Skyriaus vadas (skyrininkas)

Būrio vado pavaduotojas (būrininkas)

Būrio vadas

Kariuomenės skiriamieji ženklai

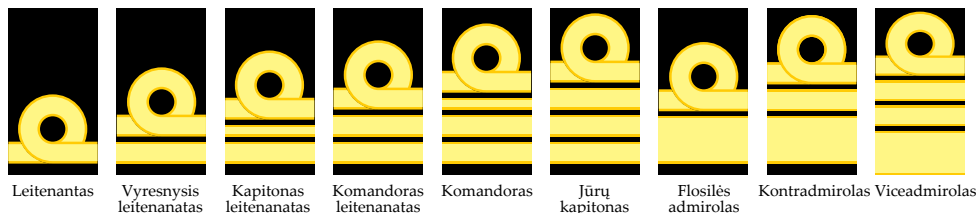
Sausumos pajėgos

Karinės oro pajėgos

Karinės jūrų pajėgos

Idejos suvienyti

Šauliai minėjo Kęstaičių 129-ąsias metines

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Vaclovas Ringys

Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės
ginklininkas-mechanikas

Mes, šauliai, puoselėjame istorinę atmintį ir nepamirštame to, kas vyko protėvių laikais. Mūsų rinktinės šauliams tapo tradicija paminėti Kęstaičių (Telšių r.) bažnyčios nugriovimo tragediją, tiesa, vykusią gana seniai, prieš 129-erius metus. Tuomet šių apylinkių tikintieji nuo carinės Rusijos kazokų atkakliai gynė savo tikėjimą ir čia stovėjusią bažnytelę. Įsakius ją uždaryti, žemaičiai pasipriešino: budėjo, saugojo, padarė barikadas bažnyčios prieigose. Ginkluotiems kazokams praliejus beginklių žmonių kraują, gynėjams teko atsitraukti. Bažnyčia buvo nuniokota, o vėliau nugriauta.

Saulėtą rugsėjo 28-osios popietę Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės jaunimas, kandidatai į šaulius, štabo darbuotojai, šauliai rinkosi prie štabo, iš kur gausiu būriu išvyko į Kęstaičius. Mons. doc. teologijos dr. Steponas Vytautas Brazdeikis pašventino atminimo paminklą.

Kalnelyje, kur ilsisi krikščioniško tikėjimo gynėjų palaikai, iškilmingai pasižadėjimą ir priesaiką davė jaunieji šauliai ir šauliai. Juos pasveikino rinktinės vadas Julius Svirušis, štabo darbuotojai ir vyresnieji šauliai, linkėdami tvirtai laikytis duotų pasižadėjimo bei priesaikos žodžių. Renginio metu susirinkusiesiems giedojo bei dainas dainavo Telšių tremtinių choras.

Rinktinės archyvo nuotrauka

Už laisvę žuvusiesiems – amžina šlovė

Kristina Župerkienė

Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės
Kėdainių P. Lukšio 5-osios kuopos vadė

Viešpatie, suteik amžinąją ramybę lietuvių tautos vaikams, kovojusiems, mirusiems, žuvusiems ir nužudytiems dėl Lietuvos laisvės.

1944 m. rudenį Pušynės miške, Krakių valsčiuje, vyko mokymai, kuriems vadovavo Lietuvos kariuomenės karininkas Vladas Pabarčius iš Pakarklių kaimo. Į mokymus susirinko apie 300 apylinkės kaimų ginkluotų vyrų. Gruodžio 16-osios rytą mišką rusų kareiviai apsupo iš trijų pusių. Vyko aršios kautynės, kurių metu žuvo 15 partizanų ir apie 80–90 rusų kareivių. Karininkas V. Pabarčius žuvo 1945 m. vasario 15 d. Lenčių miške po atkaklaus mūšio su išdavikų atvestu keliu šimtų rusų ir sribų daliniu. 1999 m. gegužės 15 d. LR Prezidento dekretu V. Pabarčius buvo apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordino Karininko kryžiumi (po mirties).

Rugsėjo 27 d. Kėdainių P. Lukšio 5-osios kuopos šauliai ir jaunieji šauliai bei Raseinių 7-osios kuopos šauliai

susirinkome Pušynės miške, Kėdainių rajone, paminėti partizanų žūties 70-ųjų metinių. Po šv. Mišių Krakių Šv. Apaštalo evangelisto Mato bažnyčioje už partizanus vykome į Pušynės mišką prie paminklo partizanus, kurio autorius – J. Razmantas prieš du mėnesius irgi išėjo anapilin. Prie paminklo padėjome gėlių, uždegėme žvakutes. O vėliau dar ilgai kalbėjome ir diskutavome, nes turėjome apie ką.

Autorės nuotrauka

Pušynės miške paminėjome partizanų žūties 70-ąsias metines

Idejos suvienyti

Šaulių išėivijoje vadas susitiko su Lietuvos šauliais

Gimtinėje svečiavęsis Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje (LŠSI) vadas Julius Rūtenis Butkus skyrė laiko susitikimams su sesėmis ir broliais šauliais. Apsilankęs Lietuvos šaulių sąjungos štabe garbus svečias bendravo su Lietuvos šaulių sąjungos vadu ats. plk. ltn. Liudu Gumbinu ir aptarė aktualius klausimus. Abu vadai sutiko, kad išėivijos ir Lietuvos šauliams būtina artimiau bendrauti ir bendradarbiauti. Tai suprantama – abipus Atlanto šauliai veikia vienos Tėvynės – Lietuvos – labui.

Sveikindamas štabo darbuotojus J. R. Butkus linkėjo stiprybės dirbant Lietuvai ir jos žmonėms. Ats. plk. ltn. L. Gumbinas svečiui įteikė proginį Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo 25-mečiui skirtą ženklą. Trečiojo laipsnio LŠS pasižymėjimo ženklą „Už nuopelnus Šaulių sąjungai“ Sąjungos vadas perdavė aktyviai Jūrų šaulių kuopos „Klaipėda“ šaulei LŠSI Centro valdybos sekretorei Romai Bikulčiui.

Vėliau Lietuvos ir išėivijos šaulių vadai lankėsi Žemaitijos šaulių rinktinės Mažeikių kuopoje, pasveikino garbaus amžiaus sulaukusį šaulį, Sedos mūšio dalyvį Augustiną Mylę, vyko į mūšio vietą ir dalyvavo 70-ies kautynių metų paminėjimo šventėje.

LŠSI vadas J. R. Butkus – penktas iš dešinės

„Nors vaikystės laikų Lietuvą sunkiai prisimenu, tačiau būdamas gimtinėje, rodos, net kvėpuoju lengviau“, – prisipažino J. R. Butkus.

„Trimito“ informacija
V. Kilpio nuotr.

Išėivijos šauliams Lietuvos reikalai rūpi

Trena Šalaviejiene

Čikagos jūrų šaulių kuopos „Baltija“ šaulė

Spalio 5 d. Čikagos Šv. Mergelės Marijos gimimo bažnyčios parapijos salėje įvyko susitikimas su Lietuvos krašto apsaugos viceministru Marijumi Velička, kurį organizavo Amerikos lietuvių tarybos (ALT), Inžinierių ir architektų (ALIAS) bei Šaulių sąjungos išėivijoje organizacijos.

Viceministras pasidžiaugė, kad susitikimas prasidėjo netradiciškai – šv. Mišiomis ir malda bažnyčioje. Svečias priminė, kad Lietuvos šaulių sąjunga turi naują, energingą vadą – ats. plk. ltn. Liudą Gumbiną ir kad šaulių, kartu su šauliais išėivijoje, yra apie 7 000. Viceministras pasisakyme aptarė Rytų Europos saugumo problemas, paminėjo, kad Amerika yra strateginis partneris, užtikrinantis saugumą, konstatavo apie protu sunkiai suvokiamus Rytų kaimyno veiksmus bei apie kuriamą gynybos strategiją, užbėgant įvykiams už akių, kadangi reikia sustabdyti Putino veiksmus.

Viceministras išsamiai atsakė į gausius susirinkusiųjų klausimus.

ALIAS pirmininkė Aurelija Dobrovolskiene ir Rimantas Gurauskas dovanų svečiui įteikė knygą „Medininkai“. Viceministras padovanojo keletą buvusio Lietuvos kariuomenės vado generolo leitenanto Arvydo Pociaus knygų „Laisvės karžygiai“.

Išėivijos šauliai su svečiu

Autorės archyvo nuotrauka

Idejos suvienyti

Ukrainiečiai kariai nesijautė vieniši

Ramūnas Šerpatauskas

Karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės
Giedriaus Matulionio 3-iosios kuopos vadas

Rugsėjį į Lietuvą gydytis buvo atskraidinta keturiolika sunkiai sužeistų ukrainiečių karių. Vėliau dalis iš jų atsidūrė karių rehabilitacijos centruose Palangoje ir Druskininkuose.

Dzūkijos kurorte apgyvendintus ukrainiečius ėmė globoti Karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės G. Matulionio 3-iosios kuopos vadas R. Šerpatauskas kartu su kuopos jaunaisiais šauliais: stengėsi praskaidrinti kovotojų dienas, supažindinti su Lietuvos istorija, kurios svarbi dalis – partizaninis pasipriešinimas okupantams. Jaunieji šauliai sveikstantiems vyrams kasdien perduodavo lauktuvių: šokoladų, kitokių skanėstų, atnešė šiltų kojinių. Kuopos vadas savo automobiliu svečius vežiojo į ekskursijas po partizanų kovos vietas. Merkinėje prie partizanų kryžių kalnelio svečiai galvas nulenkė prie kryžiaus už Lietuvos laisvę žuvusiam ukrainiečiui. Reikia pasakyti, kad žinios ir kelionės svečiams paliko labai gilių įspūdį.

Spalio 15-ąją G. Matulionio 3-iosios kuopos šauliai iškilmingai pasveikino karius Ukrainos gynėjo dienos

Kuopos vadas R. Šerpatauskas su ukrainiečiais kariais

proga. Svarbios datos paminėjimas sukėlė nemažai jaudinančių akimirų ne vien tik svečiams...

Taip bendraujant nejučia pralėkė trys savaitės – atėjo metas atsiveikinti. Pasižadėję bendrauti ateityje ir vieni kitus patikinti, kad susitikimų nepamiršime, išsiskyrėme. O šiandien druskininkiečiai šauliai aptaria naujus veikimus. Rūpinimasis ukrainiečių kariais nesibaigia, nes atvyksta kita grupė nukentėjusių karių, kuriems taip pat reikės dėmesio, bendravimo ir broliškos pagalbos. Taigi G. Matulionio 3-iosios kuopos šauliai pažadėjo pasirūpinti dar 14 ukrainiečių, kurie vėlyvą rudenį stiprins sveikatą jiems draugiškos šalies gydyklose.

Kuopos archyvo nuotrauka

Šauliai talkina policijai

Pirmąją rugsėjo savaitę pėsčiųjų perėjose, ypač nereguliuojamose, šalia bendrojo lavinimo mokyklų matėme ne tik policijos pareigūnus, bet ir uniformuotus šaulius–policijos rėmėjus, saugančius moksleivių kelionę į mokyklas ir iš jų.

Kaip ir kasmet Marijampolės apskrities policijos pareigūnams talkino Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės Vilkaviškio, Pilviškių ir Pajevonio kuopų šauliai–policijos rėmėjai. Jie dalyvavo tradicinėje saugaus eismo akcijoje „Saugiai į mokyklą – saugiai į namus“. Šauliai–policijos rėmėjai budėjo Vilkaviškyje, Pilviškiuose, Pajevonyje, Kybartuose ir Virbalyje prie vaikų darželių, bendrojo lavinimo mokyklų, buvo sudaryti policijos maršrutai keliuose, vedančiuose į vaikų ugdymo įstaigas. Saugaus eismo akcija pirmomis mokslo metų dienomis pasiekė savo tikslą ir padėjo vaikams užtikrinti saugų kelią į mokyklą ir saugų grįžimą namo.

Spalio 2 d., minint Angelų sargų dieną, šauliai–policijos rėmėjai, būtent, Vilkaviškio P. Karužos šaulių 6-osios kuopos vadas Romualdas Ramanauškas ir kuopos šauliai: Vida Augustaitienė, Agota Černiauskienė, Teresė Danutė Kulisevičienė, Nijolė Bielskuvienė, Jonas

Mareckas ir Pajevonio šaulių 2-osios kuopos šaulys Kostas Keženis už aktyvų bendradarbiavimą ir nuolatine pagalba policijos pareigūnams užkardant nusikalstamas veikas, buvo paskatinti – jiems įteikti Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilkaviškio rajono policijos komisariato viršininko padėkos raštai.

Marijampolės apskrities VPK Vilkaviškio rajono PK informacija

Vilkaviškio P. Karužos kuopos šauliai–policijos rėmėjai su pareigūne, šaule Vilija Grybauskienė

Kuopos archyvo nuotrauka

Kad atminties takai neužželtų

Virginija Samuolienė

Nors spalio 25-osios šeštadienis išaušo vėjuotas ir žvarbus, toks rudeniškas oras neišgąsdino žygio „Tauro apygardos partizanų kovų takais“ dalyvių, kurie gausiai rinkosi prisiminti ir paminėti beveik prieš septyniasdešimt metų Marijampolės apskrityje vykusią pasipriešinimo kovą. Gerokai daugiau nei du šimtai dalyvių iš Vilniaus, Anykščių, Alytaus, Kauno, Marijampolės, Kalvarijos, Vilkaviškio ir kitų Lietuvos vietų važiavo maršrutu Skardupiai (Marijampolės sav.)–Kalvarijos sav.–Pajevonys (Vilkaviškio r.)

Žygis prasidėjo šv. Mišiomis už žuvusius Tauro apygardos partizanų Skardupių Švč. Mergelės Marijos krikščionių pagalbos bažnyčioje. Šv. Mišias aukojo klebonas Petras Algirdas Kanapka. Būtent čia, senojoje Skardupių klebonijoje, kunigo Antano Yliaus iniciatyva 1945 m. liepos 19 d. buvo įsteigtas Tauro apygardos štabas, o tų pačių metų rugpjūčio 15 d. įkurta Tauro partizanų apygarda. Pirmuoju apygardos vadu buvo kpt. L. Tautnys-Kovas (1900–1946 m.). Kaip pažymėjo ši istorinį įvykį pristatęs Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejaus istorikas Jonas Gustaitis, labai svarbus ir dar vienas šioje klebonijoje įvykęs įvykis – 1945 m. rugsėjo 16 d. čia įvyko steigiamasis Lietuvos išlaisvinimo komiteto (LIK) posėdis, kurio metu buvo iškeltas tikslas – sutelkti visas pagrindinio jėgas nepriklausomai Lietuvos valstybei atkurti bei parengtas atsišaukimas į Lietuvos visuomenę, nustatyti 6 partizanų apygardų veikimo plotai.

Žygio metu buvo prisiminta ir pagerbta viena iš žymiausių Tauro apygardos gydytojų, išgydžiusi ir ne kartą bunkeriuose sužeistus laisvės kovotojus operavusi Angelė Senkutė–Aušrelė. Ši partizanė žuvo 1952 m. vasarą Laibikių kaime, Kalvarijos savivaldybėje.

Iš Kalvarijos savivaldybės žygio dalyviai pasuko į Vilkaviškio rajoną, kur veikė Tauro apygardos Vytauto rinktinė. Pirmasis sustojimas – Patilčiuose, kur 1952 m. sausio 21 d. šio kaimo gyventojas Broniaus Lukoševičiaus sodyboje per karinę–čekistinę operaciją išduoti žuvo paskutiniai Tauro apygardos Vytauto rinktinės štabo partizanai: Feliksas Čereška–Karvelis (rinktinės štabo viršininkas), Pranas Leonas Daubara–Liūtaširdis, Antanas Griekietis–Slapukas, Vidmantas (rinktinės vadas), Pranas Kemeraitis–Tauras ir Juozas Kmieliauskas–Aitvaras, Napoleonas (rinktinės štabo ūkio skyriaus viršininkas).

Bartninkų apylinkėse kovojusių ir žuvusių partizanų veiklą priminė vilkaviškietis istorikas Antanas Žilinskas, apie tokių žygių prasmę bei atminties puoselėjimą kalbėjo kun. A. Dvareckas.

Pajevonyje, prie paminklo Lietuvos partizanams, žuvusiems už Tėvynės laisvę šiame valsčiuje, Pajevonio pagrindinės mokyklos moksleiviai, vadovaujami istorijos mokytojos Johanos Lengvinienės, surengė literatūrinę kompoziciją kovotojams už laisvę atminti.

Iš Pajevonio žygeiviai pasuko link Trilaukio kaimo, kur stovi atminimo žymuo, menantis, jog šioje vietovėje 1950 m. balandžio 11 d. Broko sodyboje žuvo Tauro apygardos Vytauto rinktinės Kęstučio tėvūnijos partizanai: 1-osios grandies vadas Vitas Ivanavičius–Mažytis ir to paties būrio partizanas Albinas Stebuliauskas–Ulonas. Ten pat persišaldęs mirė Kęstučio tėvūnijos vado pavaduotojas Vytautas Matulevičius–Mindaugas. 1952 m. sausio 10 d. Akucevičiaus sodyboje žuvo vieni iš paskutiniųjų Suvalkijos partizanų, Vytauto rinktinės kovotojai Liudvikas Gataveckas–Verpetas, Bronius Bobina–Patrimpas (tėvūnijos vado adjutantas), Jonas Misiukevičius–Arūnas, Gintautas Kazimieras Navickas–Dudutis ir pirmosios grandies vadas Pranciškus Ruseckas–Dru-gys. Jaunuosius žygio dalyvius ypač sudomino prie pat paminklo esantis molinis tvartas, kuriame slapstėsi partizanai. Šio tvarto galinėje sienoje dar išlikusios kulų žymės, menančios kruvino mūšio dramatiškas valandas. Apie tų dienų įvykius ir savo kovų bendražygius susirinkusiesiems įdomiai papasakojo ryšininkas Algimantas Kazlauskas.

Viena iš paskutinių žygio stotelių – Gražiškiai. Prie Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios šventoriuje stovinčio atminimo kryžiaus šiose apylinkėse kovojusiems Tauro apygardos Vytauto rinktinės partizanams kovos draugus prisiminė laisvės kovų dalyvis Jonas Astašauskas. Vėliau visi patraukė į Gražiškių kaimo kapines, kur aplankė pernai pastatytą paminklinį akmenį legendiniam partizanui Antanui Ambrulevičiui–Vėjui. Šis partizanas – unikali asmenybė Lietuvos istorijoje. Tai vienintelis kadrinis sovietų saugumo karininkas, tapęs laisvės kovotoju. Apie šį kovotoją žygio dalyviams pasakojo renginį vedusi LPKTS Vilkaviškio rajono filialo pirmininkė Dalija Agota Karkienė.

Baigiamasis žygio akordas – aptarimas – vyko lietuvių tautos patriarcho Jono Basanavičiaus tėviškėje, Ožkabalčiuose, kur sušalusius žygeivius su karšta arbata ir karveiška koše pasitiko Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės šauliai. Daugelyje atminimo vietų skambėjo partizanų ir patriotinės dainos, kurias atliko Vilkaviškio tremtinių ansamblis „Atmintis“, vadovaujamas Birutės Stonienės bei Vilkaviškio P. Karužos šaulių mišrus vokalinis ansamblis „Šaulys“, vadovaujamas būrio vado Algimanto Šerono, plazdėjo laisvės vėliavos ir degė atminimo žvakutės.

Žygio organizatoriai – LPKTS pirmininkė pavaduotoja, Marijampolės filialo valdybos pirmininkė Birutė Kažemėkaitė ir Vilkaviškio rajono filialo pirmininkė Dalija Agota Karkienė – džiaugėsi, kad į šį žygį pavyko įtraukti nepaprastai daug moksleivių iš Vilkaviškio rajono bei Kalvarijos savivaldybės mokyklų. Žygyje aktyviai dalyvavo ir Vilkaviškio P. Karužos šaulių 6-osios kuopos jaunieji šauliai.

Mes, jaunieji

Pratybose „Vilko šuolis“ dalyvavo ir šauliai

Vitalija Šlepavičienė

LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės vado pavaduotoja

Rugsėjo pabaigoje Šilalės mieste ir jos apylinkėse vyko taktinės karinės ir ekstremalių situacijų valdymo ginkluoto konflikto metu pratybos „Vilko šuolis. Laiko ašis“, kuriose dalyvavo apie 500 karių. Pratybas organizavo mechanizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis vilkas“ Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio mechanizuotasis pėstininkų batalionas, Krašto apsaugos savanorių pajėgų Žemaičių apygardos 3-ioji rinktinė, Lietuvos karo policija kartu su Šilalės rajono savivaldybe. Karinėse pratybose taip pat dalyvavo Tauragės priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Šilalės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos atstovai, Šilalės policijos komisariato

Taktinėse karinėse ir ekstremalių situacijų valdymo ginkluoto konflikto pratybose dalyvavo per 60 šaulių

pareigūnai, Šilalės greitosios medicinos pagalbos medikai, LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės 20 šaulių ir 42 jaunieji šauliai.

Pratybų dalyviai pagal savo srities funkcijas vykdė iš anksto suplanuotas užduotis: taktinį puolimą, objektų užėmimą, gynybos, civilių gyventojų evakuaciją, gaisrų gesinimo ir nukentėjusiųjų gelbėjimo operacijas. Šauliams buvo deleguotos kelios užduotys: patruliavimas mieste kartu su policija ir karo policija, vietovės žvalgyba, atitvėrimas objektų, kuriose vyko „kovos veiksmai“. Smagu konstatuoti, kad savo pareigas atlikome gerai.

Šiomis pratybomis buvo siekiama įvertinti karių pasirengimą vykdyti puolimo ir gynybos operacijas gyvenvietėse ir jų prieigose, patikrinti, kaip valstybinės tarnybos sugeba organizuoti ekstremalių situacijų valdymą ginkluoto konflikto metu. Taip pat siekta stiprinti karinių dalinių bendradarbiavimą su vietos valdžia bei kitomis institucijomis.

Krašto apsaugos dieną minėjome ir mes

Laura Končiauskaitė

LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės Laukuvos 2-ojo būrio jaunoji šaulė

Į mechanizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio mechanizuotajame pėstininkų batalione vykusią Krašto apsaugos dieną buvome pakviesti ir mes, Laukuvos jaunieji šauliai. Kariškiai pasakojo apie Lietuvos kariuomenės uždavinius, funkcijas, supažindino su kario tarnyba, ga-

limais tarnybos būdais. Visa tai klausėmės atidžiai, nes daug į svečius atvykusių vyresniųjų klasių moksleivių ateitį planuoja sieti su Lietuvos kariuomene.

Vėliau pasidairėme po batalioną, nors kai kurie jaunieji šauliai čia jau yra buvę vasarą pakopinėse jaunųjų šaulių stovyklose. Kariškiai papasakojo apie visas batalione tarnaujančių karių specialybes, veikimus, prisiminė bataliono kūrimosi istoriją. O mes, aišku, labiausiai laukėme pasivažinėjimo šarvuočiais. Nors tikrai ne vien tik dėl jų čia atvykome.

Manau, kad tokie renginiai naudingi jaunimui, nes visi, kas planuoja tapti kariais, gauna daug naudingos informacijos.

Esam ištvermingi ir sportiški

Vakarė Galinaitytė

LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės jaunoji šaulė

Gerus dalykus malonu prisiminti, todėl ne tik prisimename, bet ir dalijamės su kitais.

Aštuoni LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės jaunieji šauliai: Adrijus ir Miglė iš 5-osios, Šarūnas ir Benas iš 9-osios, Rūta su Simu iš 10-osios kuopų bei Arminas ir Saulius iš 2-ojo atskirojo būrio, rugsėjo pradžioje dalyvavo mums giminiškos organizacijos Latvijos Jaunsardze surengtose karinėse žaidynėse.

Latvijos bei Estijos jaunimas buvo tokie pat ryžtingi, pasitempę ir nusiteikę laimėti kaip ir mes. Pirmiausia startavome NATO standartizuotame kliūčių ruože. Iš 12 rungtyniausių komandų jaunųjų grupė liko ketvirta, o vyresniųjų – šešta. Jaunimas nenuleido rankų ir stengėsi kuo geriau pasirodyti orientaciniame bėgime su kliūtimis. O rungtys buvo išradingos: žygis per upę, automobilio stūmimas, ėjimas trosu dviese, tako perėjimas naudojantis keturiomis plokštėmis, barjerinis bėgimas per vandenį, perėjimas nuo vienos paletės iki kitos noliečiant žemės, naudojantis tik draugo petimi ar kartimi, ėjimas slidėmis (visa komanda) ir kt. Užduotys nebuvo lengvos, tačiau mums, šauliams, išmokusiems veikti drauge bei jausti draugo petį, jos netapo neįveikiamomis. Nors, reikia pasakyti tiesą, tapo savotišku sa-

LDK Kęstučio šaulių 7-oji rinktinė – tai stipriai suspaustas kumštis

Rinktinės archyvo nuotrauka

vęs išbandymu. Tikrai nesigailime, kad važiuojame, nes dar kartelį sužinojome, kad LDK Kęstučio šaulių 7-oji rinktinė – tai stipriai suspaustas vienas kumštis – brolio brolio sunkumuose niekad nepaliks.

Šauliai šaudo puikiai

Ernesta Zelenkaitė

Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės
Pilviškių 4-osios kuopos jaunoji šaulė

Į tradicinį šaudymo iš pneumatinių šautuvų turnyrą „Vilkaviškio šaulys 2014“, kurį organizavo Pilviškių seniūnija ir Pilviškių šaulių 4-oji kuopa, susirinko net rajono jaunieji šauliai, šauliai, bet ir nemažas būrys jaunimo, panorusio išbandyti akies taiklumą.

Rungtyniavo septynios komandos po tris žaidėjus. Varžyboms vadovavo šaulys, Pilviškių seniūnas Vytautas Judickas. O šaudoma buvo iš trijų pozicijų: atsigulus, atsiklaupus ir atsistojus.

Pirmąją vietą užėmė vilkaviškėčių komanda „420“: Andrius Jurevičius, Paulius Derenčius, Karolis Puidokas. Keliais taikliais šūviais mažiau iššovė ir antrąją vietą laimėjo pilviškėčių komanda „Už Lietuvą, vyrai“, kurios garbę gynė jaunieji šauliai Ignas Stanionis, Edvinas Rainys, Gediminas Skladaitis. „Bronzą“ iškovojo „Kontrolinis šūvis“: Ernesta Zelenkaitė, Deividas Kali-

nauskas bei Marius Plioplys. Ketvirta, vos keliais taškais atsilikusi, - komanda „VIP“: Aleksas Vilkaitis, Dovilė Matusevičiūtė ir Karolina Kinderytė.

Vėliau vyko individualios rungtys. Taikliausias tarp berniukų buvo Andrius Jurevičius, surinkęs 76 taškus, tarp mergaičių – Karolina Kinderytė, surinkusi 57 taškus.

Nuolat tobuliname savo įgūdžius

Kuopos archyvo nuotrauka

Mes, jaunieji

Ruduo uteniškiams šauliams – aktyvus metas

Asta Tidikiėniė

Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės vadė

Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės šauliai – vyresnieji bei jaunimas – visada buvo ir yra sportiški. Kaip ir dera tikriems šauliams. Taigi dalyvavimų ir laimėjimų mūsų žmonėms niekada nestigo. Apie kai kuriuos rudens sportinius veikimus norisi papasakoti.

Į rudenėjantį Skaistašilio mišką jau dvidešimt šeštą kartą rinkosi Utenos miesto ir aplinkinių rajonų orientacininkai, kurie dalyvavo tradicinėse orientavimosi sporto varžybose „Ruduo 2014“. Per penkiasdešimt orientacininkų varžėsi dešimtyje amžiaus grupių. Dalyvavome, žinoma, ir mes.

Vyrų rungtyje varžėsi trys šauliai. Nugalėjo molėtiškiai, Giedraičių kuopos šauliai Andrius ir Virgilijus Šironai bei Audronis Kraujalis, aplenkę uteniškius Valdą Juodką ir Algirdą Pelėdą.

Užduočių atlikti ir pamokų išmokti kandidatams teko nemažai

Tarp jaunių merginų nugalėjo Utenos A. Šapokos gimnazijos atstovė Miglė Pelėdaitė, Utenos kuopos jaunoji šaulė Simona Eigelytė šįkart buvo antra, o trečiąją vietą iškovojo Diana Bakanaitė. Vaikinių grupėje antrąją ir trečiąją vietas iškovojo Utenos šaulių atstovai Tomas Korsakas ir Jonas Labokas.

Komandinėje įskaitoje rinktinės komanda (vadovas – Valdas Juodka) iškovojo garbingą trečiąją vietą. Esame įsitikinę, kad bronza mums nėra riba.

Pirmąkart Svėdasuose surengtame žygyje – bėgime „Partizanų takais“ draugiškai dalyvavo ir vyresnieji, ir jaunieji šauliai. Ir ne vien tik bėgome!

Sporto entuziastas, 42 metus kūno kultūros dėstytoju dirbęs, o dabar savo gimtinėje Anykščiuose ūkininkaujantis Vladas Pajarskas kartu su Anykščių politiniais

Svėdasai, prie paminklo kovotojams už Lietuvos laisvę

Rinktinės archyvo nuotraukos

kaliniais bei mūsų rinktinės šauliais Svėdasuose organizavo bėgimą, skirtą Algimanto apygardos partizanų žūties 65-osioms metinėms paminėti. Startas buvo duotas Šimonių girioje prie Priedodo ežero – vietoje, kur prieš 65 metus lapkričio 1 d. žuvo septyni partizanai. Finišo liniją bėgikai kirto Svėdasuose šalia paminklo kovotojams už Lietuvos laisvę.

Moterų grupėje nugalėtoja tapo anykštietė šaulė Kotryna Vitkūnaitė, antroje vietoje liko jaunoji šaulė Rūta Banytė.

Smagu prisiminti, kad rinktinės šauliai bei 14 jaunųjų šaulių ne vien tik dalyvavo bėgime, bet ir aptvarkė aplinką prie partizanų bunkerio, stovėjo garbės sargyboje prie Laisvės paminklo Svėdasuose, o vėliau visus vaišino pačių virta koše bei arbata.

Gintarė Bučinskaitė

Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės Utenos 2-osios kuopos Užpalių būrio vadė

Užpalių būrio jaunieji šauliai Martynas ir Dominykas surengė mokomąjį žygį kandidatams, būsimiesiems broliams ir sesėms šauliams. Jaunuoliai parengė trasą, sudarė jos topografinį žemėlapi, numatytuose taškuose paslėpė užduotis – staigmenas. Reikia pasakyti, kad tai buvo ne tik sportinės, bet ir kūrybinės užduotys, o drauge ir... saldumynų bei vitaminų slėptuvės (žaisminga ir linksma!). Užduočių atlikti ir pamokų išmokti kandidatams teko nemažai. Viskas, beje, kas reikalinga ne vien tik šauliui. Pavyzdžiui, užduotis, kaip saugiai užkurti laužą. Dominykas pamokė užkurti jį be degtukų (su skeltuvu, tėčio atvežtu iš Norvegijos), o dar parodė, kaip pasidaryti simbolinę šakutę, išsikepti lašinukų ir, žinoma, žaisti... žaisti.

Sutemos pakvietė namo, o ryte stalą nuklojo prašymai priimti į jaunųjų šaulių būrį.

Istorijos žinios iš pirmų lūpų

Vaclovas Ringys

*Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės
ginklininkas-mechanikas*

Telšių Džiugo gimnazijoje prieš pat rugsėjo 1-ąją Telšių 5-osios kuopos šauliai ir jaunieji šauliai dalyvavo neįprastoje istorijos pamokoje – susitikime su Žemaičių apygardos partizanų vadu Steponu Grybausku. Susitikimas įvardijamas pamoka, nes moksleiviai daug sužinojo apie antrosios sovietų okupacijos metus iš liudininko lūpų.

S. Grybauskas vaizdžiai papasakojo atėjimo pas partizanus istoriją – apie veiklą nuo gimnazijos laikų iki subrendusio kovotojo, partizano. Tokiam pasakojimui neprilygsta jokie filmai ar perskaitytos knygos, tad jaunimas atidžiai klausėsi apie pokario žiaurumus, pasiaukojamą partizanų kovą prieš sovietinius okupantus ir jų talkininkus. Daugelį sukrėtė S. Grybausko prisimintas įvykis. Jam, jaunam gimnazistui, teko atpažinti Rainių miškelyje sovietų nužudytų kankinių palaikus – mokytojus, mokinius (1941 m. birželio 24-osios naktį Rainių miškelyje Raudonoji armija nužudė apie 80 Telšių kalėjime laikytų „liaudies priešų“ – red. past.). Būtent tada jaunuolis sau prisiekė kovoti už Lietuvos nepriklausomybę ir šią priesaiką šventai vykdė visų okupacijų metais. Vokiečių okupacijos metais aktyviai dalyvavo platindamas pagrindinę spaudą: gabendamas ją iš Kauno pakeliui į Telšius „išbarstydavo“ kituose miestuose, gyvenvietėse.

Artėjant antrajai sovietų okupacijai S. Grybauskas, nors ir galėjo pasitraukti į Vakarų, to nepadarė: nusprendė nelaužyti duotos priesaikos kovoti už Tėvynės laisvę. Likęs okupuotoje Lietuvoje Steponas ėmė dalyvauti antisovietinėje veikloje. Buvo suimtas, įkalintas Telšių laikinajame kalėjime, tačiau pabėgo. Nuo tada prasidėjo tikrasis partizano gyvenimas, kupinas pavojų, sunkumų, bet turintis šventą tikslą – Lietuvos laisvę.

Esu įsitikinęs, kad šios istorijos pamokos mokiniai nepamirš. Kaip ir tai, kad kiekvieno pažado, ypač priesaikos, privalu šventai laikytis.

Tokiam pasakojimui neprilygsta jokie filmai ar perskaitytos knygos, tad jaunimas atidžiai klausėsi apie pokario žiaurumus, pasiaukojamą partizanų kovą prieš sovietinius okupantus ir jų talkininkus.

Susitikimas buvo ne tik įdomus, bet ir vertingas

Mes, jaunieji

Sužinojome, išmokome, patyrėme

Saulius Barevičius

Kūno kultūros vyresnysis mokytojas

Šalčininkų Lietuvos tūkstantmečio gimnazijos moksleiviai kartu su Marijampolio Meilės Lukšienės, Jašiūnų „Aušros“ gimnazijų, Kalesninkų Mykolo Rudzio vidurinės mokyklos, Poškonių pagrindinės mokyklos moksleiviais – jaunaisiais šauliais – bei jų vadovais gražų spalio šeštadienį vyko į Druskininkų tremties ir rezistencijos muziejų.

Su šypsena ir gera nuotaika mus pasitiko muziejaus įkūrėjas ir direktorius Gintautas Kazlauskas, kuris pasiūlė ekskursiją ir supažindino su muziejaus eksponatais.

G. Kazlausko pasakojimas apie tremtį nepaliko abejingų

Druskininkų tremties ir rezistencijos muziejaus ekspoziciniai stendai kalba apie 1944–1953 m. Lietuvos pasipriešinimo sąjūdį, Dainavos apygardos partizanų kovas, moterų dalyvavimą partizaniniame judėjime. Čia yra įrengtas tremtinių skyrelis, rašytojo ir vertėjo A. Dambrausko memorialinis kambarys. Ekspozicijoje daug fotonuotraukų, daiktinių eksponatų, dokumentų, periodinės spaudos.

Klaudydami G. Kazlausko pasakojimų kiekvienas galėjome pažvelgti į tremtį, išklausti ją išgyvenusių asmenų patirtį, suvokti tremties padarytą įtaką asmenybei. Šiurpius to meto įvykius atskleidžia tremties ir rezistencijos muziejus: toli nuo gimtinės išvežti tremtiniai stengėsi neprarasti savo žmogiškojo orumo, krikščioniško tikėjimo, tautinės savimones, istorinės atminties. Visa tai kiekvieną čia apsilankiusį sukrečia iki dvasios gelmių.

Šiuo metu Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejus veikia visuomeniniais pagrindais, neturi nė vieno etatinio darbuotojo. Tačiau būtent muziejaus iniciatoriai sugalvojo bei įgyvendino pirmą Lietuvoje nuolat veikiančią turistinį maršrutą partizaninio karo tematika – „Partizanų takais“.

Tad po ekskursijos su muziejaus vadovu traukėme į miškus „Partizanų takais“. Vykome į Viršurodukių kaimelį, kuriame yra autentiškai atstatytos dvi slėptuvės, bei į Kasčiūnus, kur partizano Juozo Jakavonio–Tigro sodyboje atstatyta Dainavos apygardos vadų Juozo Vitkaus–Kazimieraičio ir Adolfo Ramanausko–Vanago vadavietė, kur spausdintas partizanų pagrindinis laikraštis „Laisvės varpas“, kiti dokumentai.

Eidami partizanų takais daug pamatėme ir patyrėme

Jaunieji šauliai per pasakojimą bei gyvą patyrimą galėjo suvokti ir įsivaizduoti partizanų gyvenimo bei kovos sąlygas, jų kasdienybę. Toks prasmingas, giliai suvoktas ir asmeniškai aktyvus istorinių įvykių žinojimas yra neatsiejamas nuo moksleivių brandžios istorinės atminties ugdymo. Ekskursija paskatino mus visus prisiminti netolimą praeitį, dar kartą pamąstyti apie tremtinius, kovojusius už visų mūsų laisvę. Šioje išvykoje skyrėme laiko ir pramogoms, kurias moksleiviai rinkosi pagal savo pomėgius ir galimybes. Diena, praleista neformalioje aplinkoje, iš tiesų buvo turininga, įsimintina ir produktyvi.

Jaunieji šauliai liko dėkingi ekskursijos organizatoriui Šalčininkų 11-osios kuopos vadui Eimantui Tamulynei, gimnazijų vadovams už fantastišką, kupiną neišdildomų įspūdžių ir puikiai suorganizuotą ekskursiją.

Nuoširdžiai dėkojame Druskininkų tremties ir rezistencijos muziejaus įkūrėjui ir direktoriui G. Kazlauskui už istorines žinias, sušildytas jo vidine šiluma, jaunimo skatinimą domėtis pokario istorija, neišvykti iš Lietuvos, o savo gerais darbais ir idėjomis prisidėti prie Lietuvos ateities kūrimo. Ekskursija užbaigta sveikinimais, nuoširdžiomis padėkomis ir prasmingomis eilėmis.

Visa tai kiekvieną čia apsilankiusį sukrečia iki dvasios gelmių.

Šalčininkų kuopos archyvo nuotraukos

Įgijome žinių ir patirties

Saulius Barevičius

Kūno kultūros vyresnysis mokytojas

Paskutinį rugsėjo savaitgalį Kalesninkų pagrindinėje mokykloje vyko Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės Šalčininkų 11-osios kuopos lauko pratybos. Jose dalyvavo septyniasdešimt jaunųjų šaulių ir kandidatų į jaunuosius šaulius. Suskirstyti į pažengusiuosius ir mažiau pažengusiuosius dalyviai rungtyniavo sporto varžybose, ėjo į naktinį žygį. Daugiau patyrusieji didžiąją laiko dalį praleido atlikdami taktinius manevrus netoliese esančiame miške, miegojo prie mokyklos stovėjusioje palapinėje. Vakare visi smagiai leidome laiką prie laužo, linksmiai bendravome, o sekmadienio ryte kupini teigiamų emocijų vykome namo.

Tikimės, kad dar ne kartą dalyvausime panašiose pratybose

Šalčininkų kuopos archyvo nuotrauka

Buvo baisoka, bet nuostabu

Aistė Klapatinskaitė

*Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės
Varnių 6-osios kuopos jaunoji šaulė*

Gražų vieną sekmadienio rytą keturi mūsų gimnazijos mokiniai – jaunieji šauliai – išvyko į Telšius, iš kur kartu su Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės vadu Juliu Svirušiu ir dar šešiais jaunaisiais šauliais važiuo į Mažeikių rajono Šerkšnėnų kaimą, kur įsikūręs Mažeikių aeroklubas. Buvome atrinkti dalyvauti šuolio su parašiotu pratybose. Išklause trijų valandų instruktažą, atlikę daugybę praktikos pratimų bei apšilę raumenis buvome pasiruošę kilti į dangų. Ant mūsų nugarų pūpsojo septyniolikos kilogramų svorio parašiutai, atsarginis parašiotas ir surinkimo maišas. Nekantriai laukėme šuolio. Lėktuvui pakilus užplūdo begalė emocijų. Nors instruktorius buvo užtikrinęs, kad jokių sunkumų nekils, parašiotas tikrai išsiskleis, vis vien gailiai širdyje drebėjome ir svarstėme, ką reikės daryti, jei parašiotas neišsiskleis ar kiltų kitokių problemų.

Mačiau, kaip lėktuvas suka ratus ir po kelis šuolininkus „paleidžia“ žemyn. Pagaliau mano eilė: iš lėktuvo šokau pati paskutinė, nes svėriau mažiausiai. Širdis netilpo krūtinėje, atrodė, jog tuoj iššoks, kvėpuoti darės vis sunkiau. Tačiau priėjusi prie durų net nejutau, kaip atsidūriau žemiau lėktuvo. Staiga pamiršau visus instruktoriaus žodžius ir mokymus. Kai atsitokėjau ir suvokiau, kad jau esu ore, susitvarkiau parašiotą ir drebėdama leidausi žemyn. Pažvelgusi į žemę tru-

putį supanikavau, po kojomis pamačiau namo stogą ir daug medžių. Bandžiau prisiminti, ką sakė instruktorius ir šiaip ne taip medžių išvengiau – pagelbėjo vėjo kryptis. Kadangi buvau labai sutrikusi ir vis bandžiau susigaudyti, kas vyksta, net pamiršau nusifotografuoti padangėje. Priartėjusi prie žemės netaisyklingai sustačiau kojas, todėl gan skaudžiau trenkiausi. Kai galų gale „nugesinau“ parašiotą, neturėjau jėgų net atsistoti, nors tai buvo privaloma. Pagelbėjo kito būrio šaulys, padėjęs sutvarkyti parašiotą. Grįždami atgal visi dalijomės išpūdziais, kurių vežėmės begalę. Prie jų prisidėjo ir šuolio parašiotu pažymėjimas.

Rinktinės vadas J. Svirušis visad palaiko ir padrašina

Kuopos archyvo nuotrauka

Lietuvos laisvės armijos „Vanagų“ organizacijai – 70

*Irena Montvydaitė-
Giedraitienė*

LLA sąjungos pirmininkė

Rugpjūčio 16 d. į Platelius, Plungės r., rinkosi Lietuvos laisvės armijos (LLA) veteranai, šauliai, Kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos atstovai, visi, kam brangi tėvynės istorija. Vieno iš LLA atkūrėjų, Plungės savivaldybės mero Albino Klimo iniciatyva buvo surengtas Lietuvos laisvės armijos „Vanagų“ organizacijos įkūrimo 70-ųjų metinių minėjimas.

Prieš altorių Platelių bažnyčioje išsirikiavo vėliavų miškas. Pasimeldę už žuvusius kovotojus šventės dalyviai nuvyko į miestelio centrą prie paminklo LLA. Sugiedojus tautos himną, tylos minute pagerbti žuvusieji už Tėvynės laisvę. Nuaidėjo trys salvės: už Lietuvą, už žuvusiuosius, už LLA „Vanagų“. Minėjime dalyvavo

Šventinė eisena žengė per Platelius

1944 m. „Vanagų“ apmokymo stovyklos dalyviai, karys savanoris Steponas Grybauskas, atkurtos Žemaičių apygardos vadas, ir Alfredas Dauginis. Jie pasidalijo tų metų prisiminimais.

1944 m. liepą, kai sovietų kariuomenė antrą kartą įžengė į Lietuvą, vyko tautos pasipriešinimas. Karo veiksmai užstrigo vidury Lietuvos. Rugpjūčio 15 d. Žemaitijoje, Platelių miškuose, susibūrė LLA kariai ir įsteigė pasipriešinimo LLA „Vanagų“ organizaciją. LLA – slapta lietuvių tautinė ir politinė organizacija, kurios tikslas – atkurti Lietuvos nepriklausomybę ne tik diplomatinėmis, politinėmis priemonėmis, bet ir ginkluotomis karinėmis pajėgomis. Ji įkurta 1941 m. gruodį Vilniuje. Jos steigėjas – Kazys Veverskis. Į organizaciją kovai prieš okupaciją įsitraukė kariai, šauliai, studentai ir eiliniai Lietuvos gyventojai.

Atkurtos LLA sąjungos pirmininkė Irena Montvydaitė-Giedraitienė kalbėjo apie LLA „Vanagų“ organizacijos veiklą Platelių miškuose, pabrėžė, kad daugelis dalyvių ir dabar prisimena tuometinius įvykius ir aprašo savo prisiminimuose, kad jie išliktų ateities kartoms.

Buvęs K. Veverskio asmeninės apsaugos narys, LLA pareigūnas Leonas Vilutis knygoje „Likimo mozaika“ rašo: „1944 metų vasarą Lietuvos laisvės armijos vado įsakyme nurodoma, kad visi ginklą vartoti pajėgūs LLA nariai pereina į rinktinę ir toliau vadinami „Vanagais“. Dėl sveikatos negalintys kovoti su ginklu dalyvauja ap rūpinimu maistu, transportu, informacija. Karinės tak-

tikos „Vanagų“ apmokymui buvo pasirinktas Platelių miškas. Pagrindinis vadovybės punktas buvo Alsėdžių gimnazija. Platelių miške į susibūrusią „Vanagų“ rinktinę sudarė maždaug apie 5 tūkstančiai dalyvių. Atskirai nuo bendros stovyklos buvo įrengta daboklė, tardymo, pasitarimų patalpos. Vieta pasirinkta iš nuokalnės, sienos sutvirtinamos kartimis. Eiliniai kariai turėjo išsiką pagilinus ir pasikloję eglėšakiais, kai kurie turėjo medžiagines palapines. 1944 m. rugpjūčio viduryje didžiule Platelių miško aikštę užtvindė daugiataūkstantinė minia. Nuotaika buvo pakili. Vyko pamaldos, po pamaldų buvo sakomos kalbos. Pamaldose dalyvavo ir generolas

P. Pečiulionis. Jis tada priėmė priesaiką ir tapo pirmuoju LLA generolu. Karinės taktikos apmokymai tęsėsi apie 10 dienų. Gautas įsakymas rinktinę išskirstyti nedideliais daliniais, grįžti į savo gimtines ir ruožtis ginkluotam pasipriešinimui – partizaniniam karui.“ Telšiškis Alfredas Dauginis prisiminė, kas Žemaitijoje vyko rugpjūtį: „Ūkininkai, pakinę arklius, pakrovę maisto atsargų, išleido savo atžalas į Platelių karinę apmokymo stovyklą, kad išmokytų atremti artėjantį raudonąjį okupantą. Visi ginklai buvo paslėpti po maisto atsargomis, daugiau kaip 20 energingų vyrų šalia vežimų dulkėtais, duobėtais Žemaitijos keliais ke-iavo link Platelių. Prie pagrindinio įvažiavimo į stovyklos teritoriją budėjo sargybiniai. Buvo kariška drausmė, tvarka.

Iš pradžių valgėme savo maistą, paskui aprūpinimo sektorius išvažiuodavo pas ūkininkus į kaimus, parveždavo įvairių maisto produktų. Priesaikos priėmimo iškilmėse buvome išrikiuoti po du kareivius. Plevėsavo Lietuvos vėliava. Du karininkai perskaitė priesaikos tekstą. Kareivius kvietė pavardėmis. Tada – priklaupimas ant vieno kelio, vėliavos, ginklo pabučiavimas. Iškilmių metu giedota „Marija Marija“. Priesaikos iškilmės tęsėsi dvi dienas. Šaudyti mokėmės ant eglė pakabinę taikinius. Kiekvieną vakarą giedojome Lietuvos himną. Buvo perskaitytas įsakymas grįžti į savo vietas, organizuoti ir pradėti partizaninę veiklą prieš sovietinius okupantus. Kariams įsakyta mišką palikti tvarkingą. Kaip radome – taip palikti.“

Buvusio Telšių rajono Varnių valsčiaus LLA būrio organizatoriaus Vlodo Montvydo karys Jurgis Urniežius, prieš keletą metų atšventęs 90-metį, prisimena: „Vladas Montvydas su bendražygiu Stasiu Beniuliu, surinkę visus organizacijos vyrus su ginklais, iškeliavo į Platelių miškus, prie Platelių ežero. Ginklai buvo paslėpti vežimuose po šieną. Ginkluoti buvo tik policininkai, kurie ėjo šalia vežimų. Vyko kariniai apmokymai. Susipažinome su įvairiais ginklais – vokiškais, čekiškais, belgiškais. Buvo atvežtos dvi patrankos. Grįžę į savo kraštus pradėjome partizaninį ginkluotą pasipriešinimą prieš raudonąjį okupantą. Mes, pirmieji jauni vyrai, aukojomės nelygioje kovoje prieš šimteriopai didesnę priešą.

Keletą metų Lietuvos partizanai kovėsi su raudonojo okupanto kariauna vadindamiesi LLA „Vanagais“. Antrojo pasaulinio karo nugalėtoja metė visas jėgas, kad sunaikintų LLA. Likę kovotojai jungėsi su kitomis organizacijomis ir priešinosi įsibrovėliams. Keitėsi tik pavadinimai. Partizanai buvo Lietuvos kariuomenės tąsa pogrindyje.

Ginkluoto pasipriešinimo partizaninis karas Lietuvoje tęsėsi beveik dešimtmetį. Nei viena Europos šalis tiek ilgai Sovietų Sąjungai nesipriešino. 1953 metais buvo sunaikintas ginkluotasis pasipriešinimas ir Lietuva galutinai neteko savo kariuomenės.

Mečias Šilinsko nuotraukos

Šventės dalyviai prie paminklo, skirto Lietuvos laisvės armijai

Konkursas

Tautvydas Grabauskas

Skelbiame konkurso, skirto Baltijos kelio 25-ečiui paminėti, nugalėtoją. Juo tapo Tautvydas Grabauskas, Alfonso Smetonos šaulių rinktinės jaunas šaulys, labai jautriai ir nuoširdžiai išsakęs savo pamąstymus apie visoms Baltijos šalims svarbų įvykį. Nugalėtojas apdovanojamas europarlamentaro, šaulio Petro Auštrevičiaus įsteigtu prizu – kelione į Europos Parlamentą (vyks 2015 m. pavasarį). Antroji vieta skiriama Dominykai Daškevičiūtei, Plk. P. Saladžiaus 9-osios rinktinės Gen. Silvestro Žukausko 3-iosios kuopos šaulei. Ji apdovanojama vertiniga knyga – „XX amžiaus Lietuvos ir pasaulio istorija“.

Spausdiname jaunojo šaulio rašinį.

Tautvydas Grybauskas

Alfonso Smetonos šaulių rinktinės jaunas šaulys

„Baltijos keliui 25-eri. Ar išsaugosime jį atminty?“

Sakoma, kad kiekviena tauta rašo savo krašto, savo Tėvynės istoriją. Rašo savo širdimi, poelgiais ir meile. Baltijos kelias – vienas iš Ribentropo ir Molotovo pakto įamžinimų. Paktas buvo pasirašytas Maskvoje 1939 m. rugpjūčio 23 d. tarp nacistinės Vokietijos ir SSRS. Šis paminėjimas, Baltijos kelias, žymi, kad prieš 50 metų pasirašyta sutartis, lėmusi Baltijos valstybių okupaciją bei Baltijos šalių nepriklausomybių panaikinimą. 9-ajame dešimtmetyje garsiai apie Lietuvos laisvę nekalbėdavo niekas, tačiau savo širdyse visi norėjo, kad Lietuva būtų nepriklausoma šalis. Dabar manau, kad Baltijos kelias – tai naujo kelio pradžia ne tik Lietuvos, bet ir jos žmonių gyvenimuose.

Sąjūdis surengė stiprų smūgį okupacijai – „Baltijos kelio“. Pati idėja atrodė labai viliojančiai – pranešti pasauliui apie tai, kad trys Baltijos tautos nori atgauti nepriklausomybę ir kurti savo ateitį savarankiškai. Garsas apie Baltijos valstybių politinį pakilimą pasklido po visą pasaulį. Žmonės buvo kviečiami dalyvauti šioje akcijoje, kad atkreiptų pasaulio dėmesį į tris nedideles valstybes, siekiančias laisvės. Nuostabiai greitai įvyko susitarimas su trimis Baltijos valstybėmis, taip pat greitai buvo jam pasirošta. Žmonės valdė neapsakomas laisvės troškimas.

Aš tuo metu dar nebuvo gimęs, tačiau daug kartų girdėjau savo artimų žmonių prisiminimus. Mano mamai buvo lygiai tiek pat metų kiek ir man yra dabar. 1989 m. jai buvo šešiolika. Kaip ji sako, tuo metu tai at-

rodė tiesiog linksma atrakcija. Visi buvo vaikai, daug ko nesuprantantys. Jų patriotizmas dar snaudė, jis pamažu budinosi dainuojant begales lietuviškų liaudies dainų muzikos pamokose. Mama gyveno Panevėžyje, pačiame miesto centre. Po jų namo langais ėjo gyva žmonių grandinė, į kurią visus sujungė dainos. Iš žmonių krūtinų liejosi ir giesmės, ilgai giedotos paslapčia ir patylomis, nes pagaliau prasiveržė ir tikėjimas. Žmonės galėjo nesigėdydami liudyti savo tikėjimą. Ir stovėjo visi pakylėta dvasia, lyg laukdami šv. Komunijos. Iš tiesų tas susikabinimas rankomis buvo kuo tikriausias Dievo bendrytės ženklas ir jausmas. Mama sakė: „Praėjus dvidešimt penkeriems metams Baltijos kelio svarbą suvokiu daug labiau, tik apima liūdno mintys galvojant, ar dabar žmonės susivienytų tokiam bendram tikslui? Sunku žodžiais nusakyti jausmą – iškilmingumas, bendrumas, džiaugsmas, jaudulys, vienybė, susikaupimas.“

Senelis pasakojo, kad žmonių nuotaika buvo pakili, niekas nenorėjo nei įstaigose sėdėti, nei kokią kitą darbą dirbti. Šimtas autobusų, tiek pat lengvųjų automobilių, daug išleidžiančių ir nepakliuvusių į važiuojančių tarp žmonių kūrė nepakartojamą jausmą ir įspūdį. Su gėlėmis, ašaromis akyse jie buvo išlydėti į nepaprastą žygį – susitikti su visų trijų respublikų laisvės ištroškusiais žmonėmis. Vieni kitiems mojavė rankomis, vėliavomis, gėlėmis, dainavo ir skandavo: „Lietuva, Latvija, Estija!“ Atrodė, kad visi gyvena viena mintimi, širdys plaka tais pačiais troškimais ir kad kitaip būti negali! Senelio atmintyje išli-ko žmonių vienybė, bendro tikslo siekimas, entuziazmas.

Tos kelios valandos trims Baltijos tautoms buvo tarsi laisvės pasaulis. Tuo metu buvo nesvarbu, kiek tau metų, kiek tu uždirbi, svarbus buvo apsisprendimas, suvokimas ir supratimas – dabar arba niekada. Tai buvo lietuvių tautos šuolis nepriklausomybės link. Man gal net truputį gaila, kad negalėjau to matyti savo akimis.

Baltijos kelias buvo didžiausia taiki demonstracija istorijoje, kuri tęsėsi 600 km ir kurioje dalyvavo apie 2 mln. žmonių. Taip pat tai buvo ypatinga paprastų žmonių akcija, kurią organizacija UNESCO įrašė į tarptautinį registrą „Pasaulio atmintis“. Yra nemažai Baltijos kelio įamžinimų, kuriuos norėčiau priminti: 1 lito proginė moneta, skirta paminėti 10-ies metų sukaktį, 2009 metais Lietuvos pašto blokas, skulptūra „Laisvės kelias“, „Baltijos kelio“ alėja. Tačiau pats geriausias įamžinimas yra žmonių širdyse – jų atsiminimai, perduodami iš kartos į kartą.

„TRIMITO“ redakcija nuoširdžiai dėkoja broliui šauliui
PETRUI AUŠTREVICIIUI už dosnumą bei paramą.
Saugoti ir puoselėti tai, kas svarbu visai tautai –
kilnus šauliškas reikalas.

Kitokio skonio ir aromato papirosai „Trimitas“, arba rūkymo moda prie Smetonos

Mindaugas Nefas

Lietuvos šaulių sąjungos Centro valdybos narys,
Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų
fakulteto Istorijos katedros doktorantas

Dar pirmosios Lietuvos Respublikos (1918–1940 m.) laikotarpiu suprasta, kad tabakas sveikatos nesuteikia, netgi priešingai, tad po truputį imta kelti tabako gaminių žalos klausimą. Nepaisant to, rūkymas buvo pakankamai populiarus reiškinys: žmonės nevengdavo net pozuoti fotografams pretenzingai papsėdami arba rankoje laikydami rūkstančią cigaretę. Istoriko Gedimino Kulikausko teigimu, vienas iš populiariausių „šaunumo“ įrodymų buvo rūkstančio papiroso stumdymas iš vieno lūpų kampučio į kitą.

Spaudoje buvo nemažai reklamos, kurios tikslas buvo vienas – skatinti žmones kuo daugiau pirkti rūkalus, taip gadinant savo sveikatą ir sunėšant pelną tabako pramonei. Rūkymas buvo populiarinamas šūkais: „Sausasis svaigulys“ arba „Visi, kas brangina SVEIKATĄ pirkite...“, nuo cigarečių pakelių šypsojosi dailiosios lyties atstovės, kviesdamos gardžiai užsirūkyti.

Tabako pramonės atstovai siekdami didesnio pelno nevengė pasitelkti ir pirmojoje Lietuvos Respublikoje itin populiarios Lietuvos šaulių sąjungos įvaizdį. 1932 m. tabako ir papirosų fabrikas „Zefir“ išleido naują cigarečių rūšį pavadinimu „Trimitas“, o ant viršelio buvo pateiktas šiek tiek modifikuotas LŠS ženklas. Jame vietoje vyties kryžiaus, pavaizduoto skyde, buvo pateikta raidė „Z“ pagal fabriko „Zefir“ pavadinimą.

Toks pramoninkų žingsnis neabejotinai buvo gerai apgalvotas ir pasvertas. Pirktinis tabakas ir jo produktai Lietuvoje buvo itin brangūs, tad didesnę dalis gyventojų, ypač iš kaimų, rūkė pačių išsiaugintą „taboką“. Paskatinti pirkti fabrikinį buvo bandoma įvairiais būdais, taip pat ir keliant tautiškumo faktorių. 1930 m. tabako sindikato atstovai netgi išleido „Dešimt įsakymų rūkytojams“, kurių pirmasis skelbė: „Gerbk tautinę pramonę ir rūkyk tik lietuviškus tabako dirbinius.“ Į šią strategiją sumaniai įkonfigūruotas ir šaulių laikraščio „Trimitas“ vardo ir LŠS ženklo panaudojimas.

Įdomu tai, kad „Trimito“ redakcijos ir LŠS vadovybės (tuometu LŠS CV pirmininku buvo Antanas Žmuidzinaičius) pasipiktinimą sukėlė ne tiek vardo ar logotipo pasisavinimas. Bene labiausiai piktintasi, kad laikraščiui neteko jokios finansinės naudos bei tai, jog cigaretės buvo tik 2 rūšies. Tai rodo, kiek giliai buvo išsisknijęs rūkymo paprotys to meto visuomenėje. Vienaip ar kitaip redakci-

ja nusprendė reikalo nepalikti ir pareikalavo fabrikantų atlyginti jiems padarytą žalą (tikriausiai moralinę), todėl buvo deramasi dėl piniginės kompensacijos. „Zefir“ pasiūlė 1000 Lt. Tačiau tai netenkino šaulių, kurie pageidavo bent jau 3000 Lt kompensacijos. Vis tik derybos tikriausiai baigėsi nesėkmingai, nes susirašinėjimas tarp abiejų pusių nutrūko fabrikantams nesutikus mokėti daugiau, nebent „Trimito“ vardas atneš apčiuopiamos naudos.

„Smetoninėje“ Lietuvoje visuomenės pasipiktinimą kelė ne tiek rūkymo teikiama žala, kiek pramoninkų siekis pasipelninti tabako gaminius pardavinėjant didžiulėmis kainomis. Rūkoriai, protestuodami prieš nežmoniškas kainas ir prieš dažnai prastą produkcijos kokybę, augino naminių tabaką. Todėl nieko nestebino, kad „nieks niekada nėra nupirkęs nė pokelio sindikatinio tabako, nors visi kaimo vyrai rūko.“

Šis nedidelis mūsų visuomenės ir Lietuvos šaulių sąjungos epizodas byloja kelis dalykus. Pirma, Lietuvos šaulių sąjungos įvaizdis visuomenėje buvo gerbiamas, tad jį mėginta panaudoti net reklaminiams tikslams. Antra, tabako pramonė bet kokiomis priemonėmis siekė praplėsti rūkorių ratą ir gauti daugiau pelno, nepaisydama kitų interesų. Trečia, nepaisant, kad prabėgo kelias dešimtmečių, rūkymas išliko opia mūsų laikų problema. Ne tik eiliniai piliečiai, bet ir šauliai nesidrovėdami traukia cigaretę po cigaretės prie šaulių štabo, taip rodydami neabejotinai neigiamą pavyzdį jauniems šauliams ir visai visuomenei.

Naudoti šaltiniai ir literatūra:
Lietuvos centrinis valstybės archyvas (LCVA).
Fondas 561, apyrašas 2, byla 4401.

Kulikauskas G. Apelsinų kontrabanda ir kiti pasakojimai apie smetoninę Lietuvą. Vilnius, 2013. P. 247–261.

Apie mus rašo

Druskininkų savaitraščio „Druskonis“ Nr. 35 straipsnyje „Kam makiažas, o kam kamufliažas“ Karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės Giedriaus Matulionio kuopos jaunoji šaulė Adelė Liaukevičiūtė pasakoja apie šaulišką veiklą.

Ukmergės apskrities laikraštis „Gimtoji žemė“ rašo apie Ukmergės kuopos veiklą straipsnyje „Ukmergės šauliams nebūti na žiūrėti atgal“.

Apie Rusijos agresijos prieš Ukrainą kontekste suaktyvėjusią šaulių veiklą rašo:

www.dailymail.co.uk: „Soviet spectre-leads-rebirth-Baltic-paramilitaries-Lithuanians-swap-suits-ties-camouflage-amid-claims-Ukraine-beginning-Russia“

www.globalpost.com: „Russian threat sees rebirth of Lithuania paramilitary group“

www.lrytas.lt: „Baiminantis karo su Rusija kostiumus keičia karinės uniformos“

www.sekunde.lt: Straipsnyje „Panevėžiečiai neabejingi Ukrainos tragedijai“ rašoma apie Alfonso Smetonos šaulių rinktinės 5-osios kuopos iniciatyvą – rinkti paramą ukrainiečiams.

www.grokiškis.lt: rašo apie rajono šaulių sąskrydį: „Su šauliais – ir tarnyboje, ir šventėje“

www.bns.lt: „Liudas Gumbinas: agresijos atveju Lietuva nekartotų 1940-ųjų klaidos ir priešintųsi“

www.respublika.lt: „Prezidentė: Šaulių sąjunga – pilietinės atsakomybės pavyzdys“

„Šilutės naujienos“: „Šventiniame žinių turnyre – pagarba policijos pareigūnams ir jauniems šauliams“ rašome apie policijos dienos progą surengtą protų mūšį, kuriame jaunieji Šilutės šauliai laimėjo pirmąją vietą.

Apie Šaulių sąjungos vadų susitikimą su LR Prezidente informuoja šalies žiniasklaidos portalai.

www.udiena.lt: „A. Tidikienė: „Stengsimės nenuvilti Prezidentės“

Rajono laikraštis „Gimtasis Rokiškis“: „Naujas būrelis garsus aktyvia veikla“ informuoja apie vasarį susikūrusį jaunųjų šaulių būrelį Obeliuose žinomą prasmingais veikimais.

Kelmės krašto laikraštis „Kelmiškiams“: straipsnyje „Kelmėje rinkosi Lietuvos šauliai“ plačiai nušviečia LŠS atkūrimo 25-mečio šventę.

Biržų krašto laikraštis „Šiaurės rytai“: straipsnyje „Lietuvos šaulių sąjunga mini 25-metį“ rašoma organizacijos veiklos pradžia bei Biržų rinktinės istorija.

Dienraštis „Kauno diena“: straipsnyje „Kauniečiai, trykštantis meile Lietuvai“ informuojama apie šaulių studentų korporacijos „Saja“ jubiliejinį renginį; straipsnyje „Išėjimo šauliai: turime būti pasirengę“ pristatomas išėjimo šaulių vadas J. Butkus bei JAV gyvenančių šaulių veikla.

Užjaučiame

Skaudžią netekties valandą, mirus Radviliškio kuopos šauliui **Aleksandrui Starkui**, užuojautą reiškiamo šeimai ir artimiesiems.

Mirus Radviliškio kuopos šauliui **Gintarui Rimkui**, nuoširdžią užuojautą reiškiamo šeimai ir artimiesiems.

Mirus šauliui **Aleksandrui Jefremovui**, nuoširdžiai užjaučiame žmoną Danutę, dukrą ir visus artimuosius.

Anapilin iškeliavus brangiam žmogui – Tėvui, **nuoširdžią užuojautą reiškiamo Sąjungos vado pavaduotojui, jaunųjų šaulių vadui Vytautui Žymančiui**.

Mirus broliui, **nuoširdžiai užjaučiame Pilviškių šaulių 4-osios kuopos šaulį Rimgaudą Ambrasą**, velionio šeimą ir artimuosius.

Mirus Mamai, **nuoširdžią užuojautą reiškiamo Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Juodupės 4-osios kuopos vadui Petriui Kažemėkui**.

Albinas Vytautas Strumskis visad liks mūsų širdyse

Su giliu liūdesiu pranešame, kad eidamas 86-uosius metus mirė pirmasis atkurtosios Rokiškio rajono šaulių kuopos vadas, LŠS Garbės šaulys Albinas Vytautas Strumskis.

Albinas Vytautas Strumskis gimė 1929 m. Panemunėlio valsčiuje, Šetekšnos kaime. Nuo jaunų dienų įsitraukė į pagrindinę veiklą: spausdino atsišaukimus kviesdamas kovoti prieš sovietinę valdžią ir siekti Lietuvos nepriklausomybės. Dirbdamas Rubikių plytų fabrike buvo suimtas ir 1962 – 1964 m. kalėjo Mordovijos lageriuose. Prasidėjus Atgimimui aktyviai įsitraukė į Sąjūdžio veiklą. Rokiškio rajone atkūrė prieškarinio šaulių kuopos veiklą. 1990 m. kovo 11 d. buvo išrinktas Rokiškio šaulių kuopos vadu. Jam vadovaujant šaulių gretos išaugo. Pablogėjus sveikatai iš vado pareigų pasitraukė 1998 m. Buvo vienas iš Tremtinių klubo įkūrėjų ir jos vadovu. Kartu su bendraminčiais ieškojo žuvusių partizanų kapų, rūpinosi jų atminimo įamžinimu. Apdovanotas ir pagerbtas Šausio 13-osios Atminimo medaliu, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, II laipsnio pasižymėjimo ženkle „Už nuopelnus šaulių sąjungai“, suteiktas LŠS Garbės šaulio vardas.

Laikas nenuneš į užmarštį šio žmogaus atminimo. Liko gerumo tiltas, jungiantis jį mylėjusius žmones.

LŠS vado apdovanojimai, skyrimai eiti pareigas

2014 m. birželio 12 d. – lapkričio 5 d.

Sajungos vado įsakymais **II laipsnio Šaulių sąjungos pasižymėjimo ženklų „Už nuopelnus Šaulių sąjungai“** apdovanoti: Lietuvos šaulių sąjungos Garbės sargybos kuopos šauliai Vladimiras Achalaja, Evaldas Savčiukas, Tomas Sušinskas, Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės Mažeikių 1-osios šaulių kuopos vadas Pranas Trakinis, Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės Alytaus 10-osios kuopos vadas Juozas Krušinis.

Sajungos vado įsakymais **III laipsnio Šaulių sąjungos pasižymėjimo ženklų „Už nuopelnus Šaulių sąjungai“** apdovanoti: Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės Rietavo 3-osios šaulių kuopos būrių vadai Zofija Sideravičienė ir Stasys Damulis, šaulys Algimantas Kazimieras Juozaitis; Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Raseinių 7-osios kuopos vado pavaduotojas Alfonsas Klima, Viduklės šaulių 2-ojo būrio vadas Alfonsas Čepauskas, Kauno „Tvirtovės“ 3-osios kuopos Vyčio Kryžiaus ordino Vėliavos būrio šauliai Antanas Maslauskas ir Henrikas Šmita, būrio vado pavaduotojas Edmundas Pauliukonis, Kauno „Tvirtovės“ 3-osios kuopos 1-ojo būrio šaulys Vincentas Kursas, 2-ojo būrio šaulė Alė Žukauskienė, Kauno 4-osios kuopos vadas Gedrius Gudžinskas; Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės vadas Skirmantas Valatkevičius, vado pavaduotojas Juozas Luckus, štabo šaulys Antanas Karalukas, Alytaus 8-osios kuopos šaulė Jolita Mickevičiūtė, Alytaus 7-osios kuopos vadas Kęstutis Žilevičius, Alytaus raj. 11-osios kuopos šaulys Vytautas Paškevičius, Alytaus 1-osios kuopos vado pavaduotojas Justinas Padegimas, šaulys Vitas Janavičius, Lazdijų 4-osios kuopos šaulys Algirdas Vincas Lazauskas, būrio vado pavaduotojas Jonas Varnelis; Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato viešosios tvarkos viršininkas Remigijus Stukas; Talino Kaitseleit „Malk“ šaudymo klubo inspektorius Juri Kilvits; Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės vadė Asta Tidikienė; Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojas–jaunųjų šaulių vadas Vytautas Žymančius; Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės vadas Tomas Grabauskas; Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Panevėžio 6-osios kuopos seržantai Vaidas Kiškis, Arūnas Skupas; „Malk“ Kaitseleit šaudymo klubo kursų inspektorius Karin Muru; KASP Dainavos apygardos 1-osios rinktinės vadas plk. ltn. Rimantas Jarmalavičius; Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės širvintų šaulių 10-osios kuopos šaulys Rimantas Antanas Miniauskas; Vytauto Didžiojo 2-osios rinktinės Ariogalos 13-osios kuopos šaulys Steponas Kondratas; LK Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos bataliono vadas plk. ltn. Audrius Beinoras; Kauno apskr. VPK Kauno rajono policijos komisariato viešosios tvarkos skyriaus Prevencijos poskyrio vyresnysis specialistas Darius Joneikis; Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės Vilniaus šaulių kuopos šaulys Haroldas Daublys; Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės Pilviškių šaulių 4-osios kuopos vadas Algirdas Rapulskis, Pajevonio šaulių 2-osios kuopos jaunųjų šaulių būrio vadas Audronis Buragas; Lietuvos šaulių sąjungos išeivijoje vadas Julius Butkus; Lietuvos šaulių sąjungos išeivijoje Centro valdybos sekretorė Roma Bikulčius; Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės Alytaus miesto 2-osios kuopos 1-ojo būrio 2-ojo skyriaus šaulys Gintaras Lučinskas; Didžiosios kunigaikštienės Birutės ulonų bataliono 2-osios motorizuotosios pėstininkų kuopos 2-ojo būrio 1-ojo skyriaus vyr. šaulys vyr. eil. Povilas Marcinkevičius; Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Saja“ sendraugis Edgaras Diržius, Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Saja“ pirmininkė Modesta Skinkaitienė.

Sajungos vado įsakymais **padėkos** įteiktos: Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kauno „Tvirtovės“ 3-osios kuopos Vyčio Kryžiaus ordino Vėliavos būrio šauliams Romualdai Liutkui, Petrui Kamanduliui, Kauno „Tvirtovės“ 3-osios kuopos šauliams Janei Čibirkienei, Gracijonui Dūdai; Joniškėlio miestelio seniūnui Steponui Rimkui; Utenos rajono Vyžuonų seniūnijos seniūnui Audriui Remeikiui; Pandėlio miestelio seniūnui Romui Varaniui; Tauragės miesto seniūnui Virginijui Žiliiui; Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės jaunųjų šaulių vadui Povilui Daukševičiui, Alytaus

7-osios kuopos būrio vadei Brigitai Vinikaitytei, 1-osios kuopos būrio vadui Alvydai Lazauskui; Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kauno „Tvirtovės“ 3-osios kuopos 2-ojo būrio šaulėi Alei Žukauskieni; Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės Alsėdžių 6-osios kuopos šauliams Regimantui Kontrimui, Pauliui Kačkauskui; Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnams Emilijai Radavičiūtei, Valdas Jakučūnas, Pauliui Šlepečui, Titui Masiulionui, Mantui Gecevičiui, Justui Petrošui, Deividui Zelbai, Gretai Kancevičiūtei, Mindaugui Jasaičiui, Artūriui Macickui; Panevėžio „Minties“ gimnazijos mokytojai Vaidotui Ruliui; Lietuvos edukologijos universiteto 3-ojo kurso studentėms Jurgitai Lazarenkaitei, Dovilei Žukauskaitei, Astai Sarapinaitei; Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Panevėžio 6-osios kuopos šauliams Valerijai Stundzienei; Algimantui Jurėnui, Panevėžio 3-osios kuopos šauliui Antanui Bikiniui; SP Karaliaus Mindaugo husarų bataliono vadui plk. ltn. Gintarui Vidzickui; Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų bataliono S4 skyriaus logistikos karininkei ltn. Audronei Lengvinienei; Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės Trakų rajono šaulių 6-osios kuopos šauliui Mariui Dzenevičiui; Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės vado pavaduotojui Arūnui Butkevičiui, Kalvarijos šaulių 1-osios kuopos šaulėi Rasai Lietuviničkenei, Marijampolės šaulių 3-osios kuopos vado pavaduotojui Justinui Stankevičiui, 1-ojo būrio vadui Vidmantui Albinui Lizauskui, 2-ojo būrio vadui Jonui Burokui, 3-ojo būrio vadui Egidijui Varnagiriui, kuopos šauliams Algimantui Žukauskui, Vilijai Danileviči, Leonardui Kabišaičiui, Marijampolės jaunųjų šaulių 8-osios kuopos vado pavaduotojui Raimondui Krapavičiui, 2-ojo būrio vadui Modestui Bartkui, 1-ojo būrio būrininkui Pauliui Žiemui, Pilviškių šaulių 4-osios kuopos vadui Rimgaudui Ambrasui, kuopos vado pavaduotojui Aleksandrui Jafremovui, jaunųjų šaulių būrio vadei Žanai Laužaitienei, 1-ojo būrio vadui Vytautui Judickui, 2-ojo būrio vadui Svajūnui Steponavičiui, 2-ojo būrio būrininkei Ernestui Zelenkaitei, kuopos šauliams Kastyčiui Mackevičiui, Danutei Tendzegolskienei, Šakių šaulių 5-osios kuopos 1-ojo būrio vadui Gintautui Vikšnaičiui, jaunųjų šaulių būrio vadei Rimai Prekevičienei, kuopos šauliams Jonui Bataičiui, Kazimierui Petraičiui, Vilkaviškio P. Karužos šaulių 6-osios kuopos šauliams Juozui Bačinskui, Vidai Augstaitienei, Antanui Paplauskui, Sauliui Vaitkevičiui; Lietuvos šaulių studentų „Saja“ narėms Danutei Matelytei ir Ievai Vaištaraitei; Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės Nepriklausomybės kovų šaulių kuopos vadui Pranui Skinuliui, „Geležinio vilko“ šaulių kuopos vadui Audriui Šmailiui, Vilniaus šaulių kuopos vadui Mindaugui Aleksandrui Balčiauskui.

Sajungos vado įsakymais **daiktinės dovanos** įteiktos: Žemaitijos šaulių 8 rinktinės Mažeikių 1-osios kuopos vadui Pranui Zubavičiui, šauliui Augustui Mylei; Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Saja“ nariui Norbertui Černiauskui.

Sajungos vado įsakymais Albertas Pilka atleistas iš Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Panevėžio 3-osios kuopos vado pareigų nuo 2014-09-17, Viktoras Pociulis paskirtas eiti Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Panevėžio 3-osios kuopos vado pareigas nuo 2014-09-18; Jonas Algirdas Mickus atleistas iš Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės Kuršėnų 7-osios kuopos vado pareigų nuo 2014-10-20, Kęstutis Buivydas paskirtas eiti Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės Kuršėnų 7-osios kuopos vado pareigas nuo 2014-10-21; Linas Barzda atleistas iš Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Panevėžio 6-osios kuopos vado pareigų nuo 2014-10-21, Alvydas Grebniovas priimtas į Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Panevėžio 6-osios kuopos vado pareigas nuo 2014-10-22; Marius Strašunskas atleistas iš Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Jonavos šaulių 11-osios kuopos vado pareigų nuo 2014-10-24, Vytenis Babeckas atleistas iš Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kaišiadorių šaulių 14-osios kuopos vado pareigų nuo 2014-11-03; Algimantas Vaikšnys priimtas į Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kaišiadorių šaulių 14-osios kuopos vado pareigas nuo 2014-11-04; Saulius Obolevičius atleistas iš Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kauno šaulių 2-osios kuopos vado pareigų nuo 2014-10-24, Julius Proškus priimtas į Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kauno šaulių 2-osios kuopos vado pareigas nuo 2014-10-25.

Sveikiname

Gen. P. Plechavičiaus šaulių rinktinės Baisogalos kuopos šaulius: **Antaną Žukauską** 90-ojo, **Vitolį Januševičių** 60-ojo, Jonišio 6-osios kuopos vadą **Identą Adomaitį** 50-ojo jubiliejaus ir Kuršėnų kuopos vado pavaduotoją **Kęstutį Buivydą** 30-ojo gimtadienio proga.

Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės Vilkaviškio P. Karužos šaulių 6-osios kuopos šaulius: **Vidą Šidiškienę** 75-ojo ir **Leoną Katkevičių** 65-ojo gimtadienio proga.

Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės šaulius: **Anicetą Karvelį** ir **Juožą Kisielių** 80-ojo ir **Izidorių Mitkų** 70-ojo jubiliejaus proga, **Danutę Sutkuvienę** ir **Alvydą Malinauską** 55-ojo gimtadienio proga bei **Praną Kasperavičių** 50-ojo jubiliejaus proga.

Plk. P. Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės Anykščių Dariaus ir Girėno šaulių kuopos šaulį **Zenoną Mameniškį** gimtadienio proga.

Linkime būti stipriems ir atsakingiems, energingiems ir ryžtingiems tarnaujant Tėvynei ir veikiant Šaulių sąjungos labui.

LŠS Garbės teismo pirmininką, korporacijos „Saja“ senolį šaulį **Norbertą Černiauską**, Vilniaus universitete sėkmingai apgynusį daktaro disertaciją „Nedarbas Lietuvoje 1918–1940 m.“. Nuo šiol galime didžiuotis savo gretose turėdami humanitarinių mokslų daktarą. Linkime daug kūrybiškų idėjų, laiko ir stiprybės jas įgyvendinant.

Sukūrusius šeimą: šaulį **Tomą Kavaliauską** ir jo išrinktąją **Kristiną Budrytę**.

Garbės sargybos kuopos šaulį **Saulių Bukauską** ir **Ingą Bukauskienę**.

Linkime visad suprasti, jausti vienam kitą ir stiprinti savo gražią šaulišką šeimą.

Sulaukusius pirmagimio: šaulius sąjūnus **Skaidrilę** ir **Povilą Mockevičius**.

Garbės sargybos kuopos šaulį **Gerardą** ir **Deimantę Kvedarus**.

Linkime stiprybės ir kantrybės auginant gražų, dorą, teisingą žmogų – Lietuvos pilietį.

Sesės ir broliai šauliai